

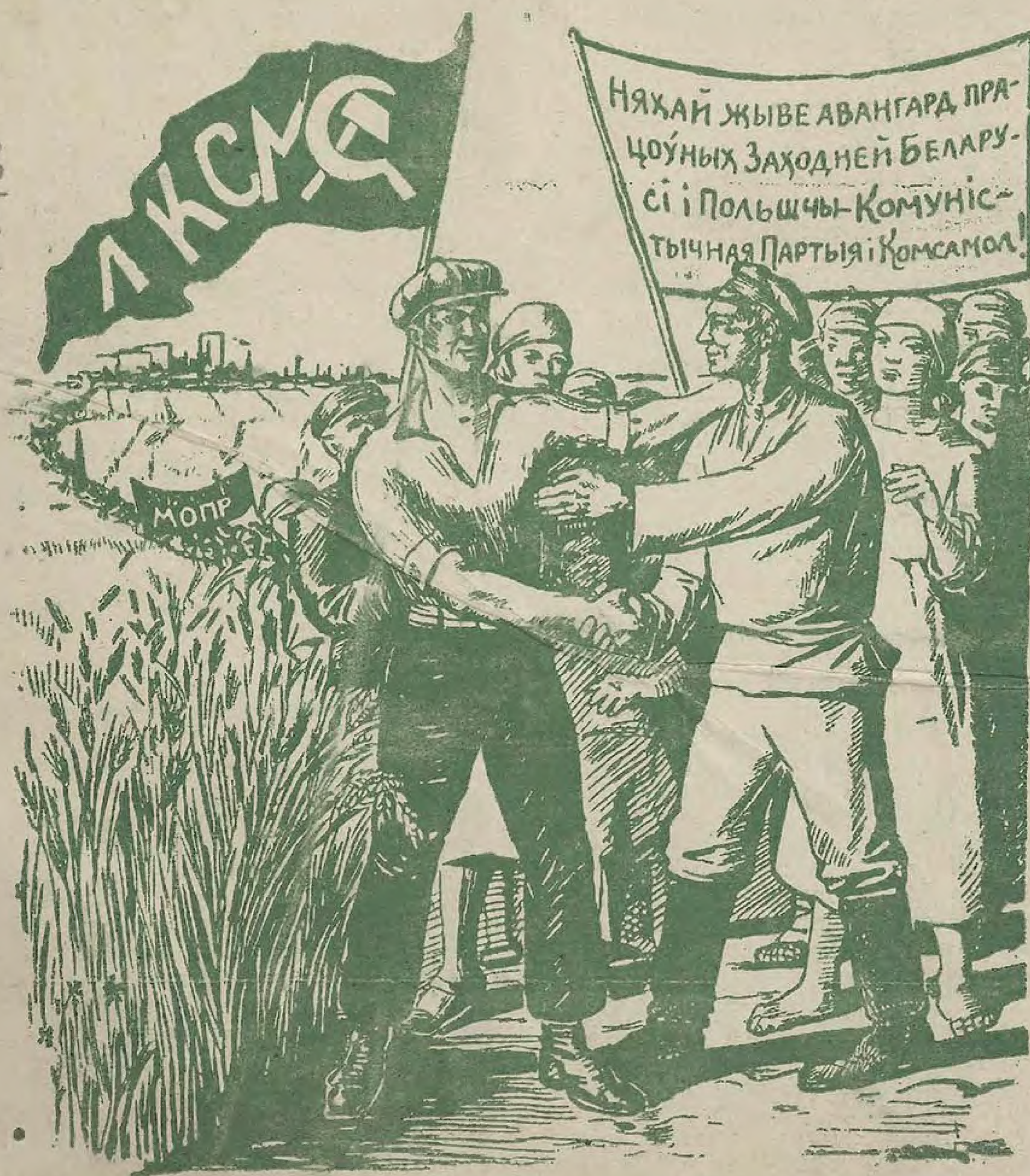
МАЛАДЫ АРАТЫ

ЧАСОПІСЬ
— СЯЛЯНСКАЙ МОЛАДЗІ
Орган ЦКЛКСМБ

XVIII

7442 (XVIII)

58485

№ 12

На дапамогу закардоньнікам.

1925 г.

ЦК Комуністычнага Саюзу Моладзі Беларусі.

Дарагія таварышы!

Мы звярочваемся да вас з гарачым заклікам узняць і ваш голас протэсту проці тых зьверскіх катаваньняў і вялікіх зьдзекаў, якія зараз церпіць рабочая і сялянская моладзь у Заходняй Беларусі.

З кожным днём усё больш узрастаючы рэволюцыйны рух на „крэсах“ даводзіць да вар'яцтва польскіх окупантаў. Буржуазія рашыла ня спыняцца ні перад якімі сродкамі, каб зьнішчыць, задушыць „большавіцкую заразу“. І дэфэнзыва ўзялася за работу. Расправа, якая зараз праводзіцца ў Заходняй Беларусі, ня мае падобных да сябе ў Польшчы. Яе можна параўнаць хіба толькі з той, якая адбываецца ў Баўгарыі.

Тэатрам дзейнасьці дэфэнзывы зьяўляецца зараз Беластоцкая акруга. Вось ужо цэлы месяц, як поліцыя робіць пагромы ў адным за другім раёнах, арыштоўваючы ня толькі комуністых і комсамольцаў, але і сотні беспартыйнае моладзі. Поліцыя пабаялася трымаць усіх арыштаваных у такім вялікім рабочым горадзе, як Беласток. І цэнтральным засьценкам, сваяабразным канцэнтрацыйным лягерам для іх, поліцыя выбрала маленькі гарадок Бельск. Кожны дзень з Беластоку, Заблудава, Сьвіслачы, Міхалёва, Супрасьлі і дзесятку іншых гарадоў, мястэчак і вёсак прывозяць у Бельск усё новыя і новыя партыі змучаных арыштаваных.

У Бельску зараз ужо ёсць каля 600-700 арыштаваных. Імі запоўнены ня толькі вастрог, але і шпіталь, адведзены пад вастрог, і яшчэ нейкія баракі. Да арыштованых нікога ня ўпушчаюць, ня прымаюць для іх харчоў. Жыхары Бельску апавядаюць, што ўвесь горад забыў ужо пра сон: страшэнныя, разрываючыя душу крыкі і стогны арыштаваных, даходзячыя з баракаў дзень і ноч, не даюць спаць ня толькі рабочым, але і тоўстаскурным месачковым буржуам.

Дэфэнзыва хоча выліць усё сваё зьверства на арыштаваных, і вось няма канца ўсё новым і новым спосабам зьдзеку, новым спосабам катаваньня. Усіх

арыштаваных б'юць кулакамі, палкамі, бізунамі, прыкладамі, ботамі, сякуць розгамі, пякуць у голыя пяты напаленым жалезам, цягаючы па зямлі за валасы, вырываюць іх, заганяюць іголки пад ногі, ломяць пальцы, заклаўшы іх між дзьвярмамі, устаўляюць між пальцамі палачкі і потым сьціскаюць руку. Праз нос ліюць па 7 бутэлек вады, у горла ліюць гарачую салоную ваду, прывязваюць ногі да галавы і потым б'юць па пятах палкаю і г. д. і г. д., але ўсё гэта тускнее перад абразком нячуванага зьверства і садызму, калі які-небудзь камісар дэфэнзывы ў час дазнаньня і катаваньня спакойна курыць цыгарку і гэтай-жа цыгаркай пячэ губы дапрашываемага комсамольца. Звычайна праз гадзіну або паўтары такога катаваньня нават самы моцны чалавек, ня толькі малады, губляе сьвядомасьць, але на гэтым катаваньне не канчаецца. Страціўшага сьвядомасьць арыштаванага абліваюць вадою і зноў б'юць, ломяць пальцы да новага абмарку.

Таварышы! наш комсамол ня ведаў легальных умоў.

Мы вырасьлі сярод прыгону, арыштаў і вобыскаў. У вастрогах і вучастках дэфэнзывы мы сталі загартаванымі, неўстрашымымі комсамольцамі. Мы да ўсяго ўжо прывыклі. Мы бачылі пабоі і катаваньне. Але тое, што робіцца зараз у Бельску, прымушае дрыжаць і нас. Мы яшчэ з большаю энэргіяю, яшчэ з большым запалам праводзім нашу работу, адбудоўваем зруйнаваныя дэфэнзываю раёны. А рабоча-сялянская моладзь, якая ня спужалася, але яшчэ больш зьненавідзела зьвераў-катаў, польскіх окупантаў, яшчэ шчыльней аб'ядналася вакол комсамолу.

У нас няма легальна друку, няма магчымасьці нават гаварыць легальна. Мы ня можам нават протэставаць проці зьверстваў і гвалтаў над намі.

Нашым протэстам, нашым адказам будзе нашая праца.

Але мы маем вас—нашых вольных братоў—комсамол Савецкай Беларусі, абаронцу прыгнечаных рабоча-сялянскіх мас усіх краёў.

Мы звярочваемся да вас з нашым крыкам незнасімае болю. Вочы ўсіх 700 катуемых мучанікаў з Бельску зьвернены на вольную Савецкую Беларусь.

Таварышы! Узьнімеце ваш голас протэсту проці мук і гвалтаў над вашымі прыгнечанымі братамі—моладзьдзю Заходняе Беларусі. Закляймоце ганьбаю нашых мучыцеляў—польскіх окупантаў. Раскажыце ўсёй рабоча-сялянскай моладзі вольнае Беларусі аб змаганьні і муках іх заходніх братоў. Няхай вольная працоўная моладзь протэстуе проці зьверскае расправы з рэволюцыйнаю моладзьдзю ў „вольнай, дэмакратычнай, непадлеглай Польшчы“. Няхай працоўная большавіцкая моладзь усімі сіламі дапамагае Мопр'у—гэтаму адзінаму нашаму вернаму брату і самахварнаму памочніку ў цяжкай без канца барацьбе.

Таварышы! Ведайце, што ад вас залежыць шмат. Вашы гарачыя протэсты проці сьмертнае кары т.т. Ботвіна, Гібнэра, Руткоўскага і Кніеўскага зрабілі сваю справу. Яны прымусілі загаварыць аб гэтым „грамадзкую думку“ дэмакратычнае Эўропы, і зараз выказчыкі гэтае грамадзкае думкі—эўропэйскія соцыялісты—адкрыта заяўляюць, што Польшча пашкодзіла сабе гэтымі чатырма расстрэламі. Вашы протэсты, якія перанесьліся ў Эўропу, прымусілі нават запрадаўшых сябе буржуазеі пэпэасаўцаў, хоць і фальшыва і з леньню, хоць і пасьяла растрэлу, але ўсё-ж протэставаць: „Прэч сьмертныя кары“.

Дык заявіце-ж Эўропе аб нячуваным новым зьдзеку над 700-мі рабочых і сялян у Бельску. Там праводзіцца найвышэйшая несправядлівасьць. Там без „dorznych“ (надзвычайных) судоў на сьмерць забіваюць людзей. Кожны дзень вывозяць 8-10 напалову памершых вязьняў.

Верым у вашу дапамогу, спадзяемся на братні водгук.

З комуністычным прывітаньнем.

Цэнтральны Комітэт Комуністычнага Саюзу Моладзі Заходняе Беларусі.

Вільня. Верасень 1925 г.

МАЛАДЫ АРАТЫ

Орган ЦК ЛКСМБ.

Двухтыднёвая часопісь Сялянскай Моладзі.

№ 12

Верасень 1925 г.

Да ўсяе працоўнае моладзі БССР!

Яшчэ не заціхлі грукаты страляніны азьвярэўшых польскіх паноў у т. т. Ботвіна, Гібнэра, Кніеўскага і Руткоўскага, як сягоння мы сталі зноў перад здарэньнем нячутных ніколі ў гісторыі чалавечтва злачынстваў польскіх паноў.

Усё нарастаючы рэвалюцыйны рух працоўных Заходняй Беларусі і Польшчы польскі ўрад задумаў пыткамі і зьдзекамі сярэднявяковай інквізыцыі і забойствамі задушыць.

Зараз у Заходняй Беларусі па згодзе польскага ўраду пануюць гвалты белага тэрору. Там, недалёка ад нас, чутны крыкі і енкі арыштаваных польскай дэфэнзывай, якія разрываюць душу вольнага люду Савецкай Беларусі.

Да нас зьвяртаюцца з енкам нявыноснай болі мучанікі-рэвалюцыянэры. Там яны — лепшыя прадстаўнікі працоўных — ахвяраваны на верную сьмерць, там кінуты ў лапы сьмерці бацькі і дзеці арыштаваных.

Здань жудаснай сьмерці носіцца над польскай краінай.

Таварышы! Дык пакажам-жа яшчэ раз на ўвесь сьвет наша вялікае абурэньне, наш шчыры пратэст проціў зьдзекаў белага тэрору і зьверстваў польскага ўраду.

Заклеймім яшчэ раз нязмытай ганьбай польскі ўрад, які імкнецца затрымацца на забойствах і зьдзеках.

Мы пасылаем сваё шчырае прывітаньне мучанікам рэвалюцыі.

На гэты белы тэрор адкажам дружным аб'яднаньнем усёй працоўнай моладзі пад сьцягам комсамолу і партыі.

Працягнем-жа, таварышы, нашым закардонным братом руку комуністычнай дапамогі. Організуем-жа фонд дапамогі комсамолу Заходняй Беларусі і Польшчы. Усе на мітынгі пратэсту! Няхай гэты факт увайдзе на вялікія чырвоныя старонкі гісторыі гэроічнай барацьбы.

НЯХАЙ ЖЫВЕ АВАНГАРД ПРАЦОЎНЫХ ЗАХОДНЯЙ БЕЛАРУСІ І ПОЛЬШЧЫ — КОМПАРТЫЯ І КОМСАМОЛ!

НЯХАЙ ЖЫВЕ ШТАБ УСЯСЬВЕТНАГА РЭВОЛЮЦЫЙНАГА РУХУ — КІМ!

НЯХАЙ ЖЫВЕ СУСЬВЕТНАЯ СОЦЫЯЛЬНАЯ РЭВОЛЮЦЫЯ!

Цэнтральны Комітэт ЛКСМБ.

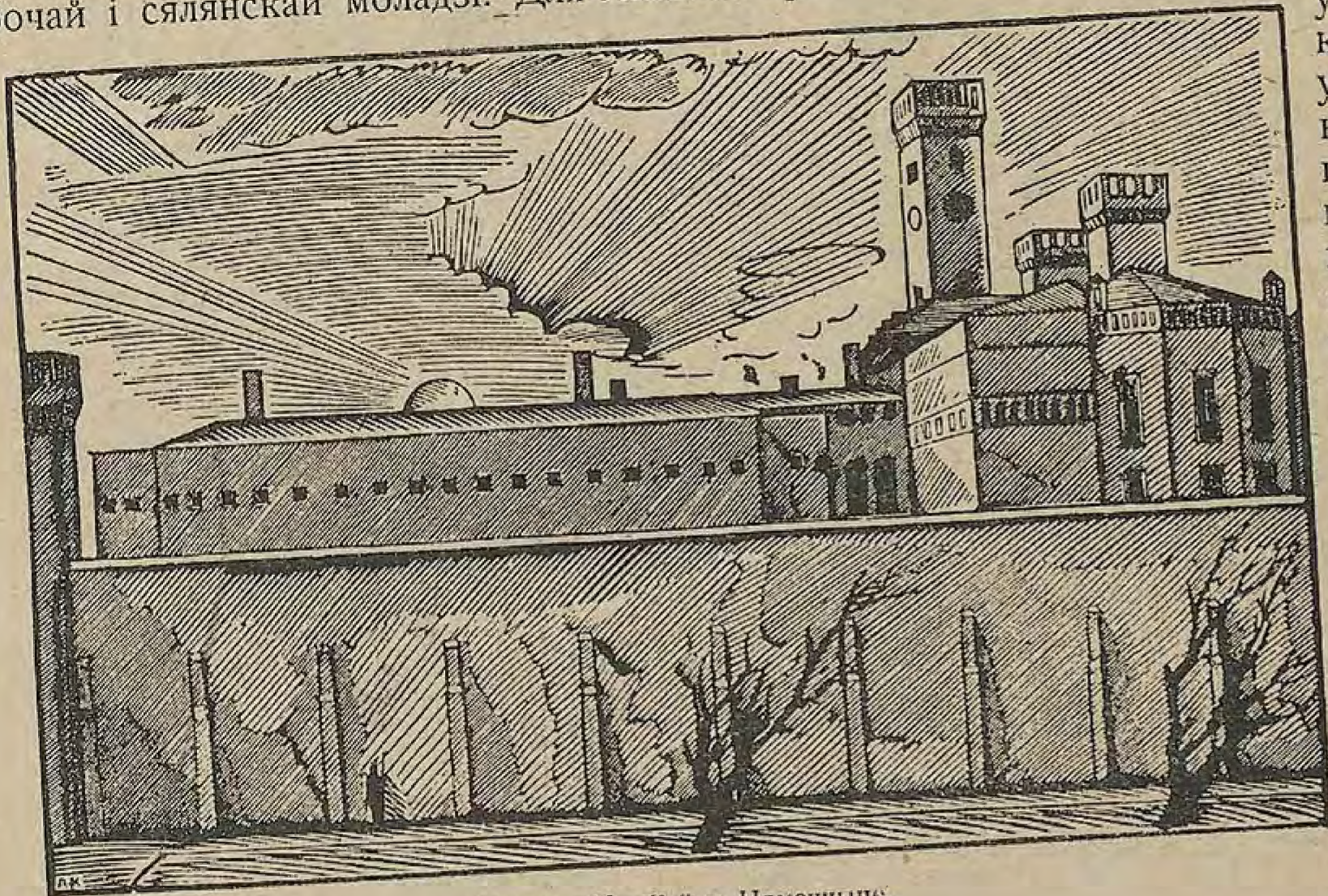
Комсамол і МОПР.

Амаль што нікому ня трэба даказваць цяпер каштоўнасць дзелавой практычнай сувязі арганізацыі Комсамолу з Міжнароднай Арганізацыяй Дапамогі Барацьбітом Рэвалюцыі. Для МОПР'у пытаньне аб удзеле Комсамолу ў працы арганізацыі МОПР'у—гэта пытаньне аб абхвате мільённых мас рабочай і сялянскай моладзі. Для ЛКСМБ пра-

стаўнікам інтэрнацыянальнага выхавання. Удзел у МОПР'ы ставіць комсамольца тварам да твару з рэвалюцыйна-гэроічнай барацьбой заходніх рабочых і зьверскаю лютасцю буржуазіі — з самаахвратасцю адных і подласцю другіх. МОПР знаёміць з становішчам сусветнага рабочага руху, бязлітасна выяўляе так званыя „дэмакратычныя“

ўрады і непасрэдна паказвае сваім членам увесь жах капіталістычных засьценкаў, у якіх гінуць гэроі рэвалюцыі. Усё гэта стварае магутны стымул да вывучэння клясавае барацьбы на захадзе, да чытаньня газет, да разуменьня пэўных інтэрнацыянальных задач і да звязвання свае нізавой работы з перспекывамі сусветнае рэвалюцыі.

У горадзе вытворчых ячэйкі ЛКСМБ павінны ў большай ступені, як гэта рабілася да гэтага часу, выкарыстаць МОПР для

Турма „Моабіт“ у Нямеччыне.

відловая пастаноўка працы комсамольцаў у МОПР'ы—гэта пытаньне аб інтэрнацыянальным выхаванні моладзі і аб адным з лепшых сродкаў уцягнення шырокіх колаў пролетарскага маладняка ў свой саюз. Карысьць ад актыўнага заўзятага супрацоўніцтва—вялізная і ўзаемная як для МОПР'у, так і для Комсамолу.

Але, аднак, да гэтага часу зроблена вельмі мала ў гэтым напрамку. Ні МОПР, ні Комсамол ня выкарысталі яшчэ ў патрэбным ліку багатых магчымасцяў сумеснае працы. Цеснага супрацоўніцтва арганізацый МОПР'у і ЛКСМБ яшчэ няма.

Між тым пара ўжо перайсьці ад слоў да справы. Комсамол павінен пабудаваць навокал МОПР'у ўсю сваю працу па інтэрнацыянальным выхаванні моладзі. МОПР—шырокая масавая арганізацыя працоўных, якая ставіць сабе заданьнем матар'яльнае й моральнае падтрыманьне барацьбітоў рэвалюцыі, якія марнуюцца ў руках буржуазных катаў,—павінен паслужыць Комсамолу асноўным на-

працы з ленінскім прызывам Комсамолу. Перараджэньне ленінскага навабранца з беспартыйнага ў комсамольца неадлучна ад інтэрнацыянальнага выхавання і ад уцягвання маладога члена ў практычную грамадскую працу. Тут-то якраз МОПР'у—пашана і месца. Умела паставіўшы работу ў ячэйцы МОПР, комсамольская ячэйка зможа хутка апрацаваць ленінскі прызыў. Пры сучасным становішчы, калі ўва многіх ячэйках Комсамолу ленінцаў больш, чым „старых“, гэта—задача першараднага значэння.

З другога боку і МОПР павінен выкарыстаць Комсамол для ўцягнення ў свае арганізацыі шырокіх колаў моладзі. Комсамол зможа даць вялізную дапамогу МОПР'у ў справе распаўсюджвання яго ідэй у самых шырокіх пролетарскіх колах. Апрача гэтага, Комсамол можа значна ажывіць работу ячэек МОПР—шляхам увядзеньня мэтодаў масавай агітацыі й пропаганды і масавага дзеяння. Комсамольскія каляды, вялікдзень, а таксама шматлікавыя „вечары“, „дні“ і „тыдні“,

якія праводзіліся Комсамолам, досыць узмацнілі яго вопыт.

Асабліва вялікае значэнне мае ўстанова жывой сувязі МОПР'у з Комсамолам для работы абедзвюх арганізацый на вёсцы. Комсамольцы павінны выступіць піонэрамі МОПР'у ў нашых сялянскіх раёнах. Моладзь—найбольш актыўная частка сялянства; і ня можа быць сумленьня ў тым, што ідэі МОПР'у заваююць сабе самую шырокую папулярнасць. Апіраючыся на сялянскія арганізацыі Комсамолу, МОПР хутка зможа пашырыць сваю працу на вёсцы й сярод дарослых.

Вясковыя арганізацыі Комсамолу павінны выкарыстаць МОПР ня толькі як адпраўны пункт дзеля працы па інтэрнацыянальнымыхаванні, але і як форму ўцягнення беспартыйнай сялянскай моладзі ў свой саюз. Калі работу ячэйкі МОПР паставіць жвава й цікава, выкарыстаць пры гэтым мясцовыя культурныя сілы, то ў МОПР шырока ўваляецца беспартыйная моладзь, у якой ужо моцны культурны і грамадскі запатрабаванні, але якія яшчэ баяцца ўліцца ў Комсамол. А ад працы ў ячэйцы МОПР толькі

адзін крок да працы ў Комсамоле. Заданьне комсамольскай ячэйкі на вёсцы—зрабіць МОПР ступенькай у ЛКСМБ і праз МОПР уцягнуць к сабе ў саюз магчыма больш беспартыйнай сялянскай моладзі. У працы ячэйкі МОПР на вёсцы прымаюць удзел: Комсамол і партыя, беспартыйная сялянская моладзь і дарослыя сяляне і, урэшце, вясковая інтэлігенцыя. Гэтая акалічнасць ускладняе кіраўніцтва ячэйкай, але-ж яно абяцае непамерна багатыя магчымасці на шляху арганізацыі савецкай грамадзкасці ў нашай вёсцы. Комсамольскай ячэйцы патрэбна толькі ўмела выкарыстаць гэтую акалічнасць. У прыватнасці, тую частку вясковае інтэлігенцыі, якая па якіх-небудзь прычынах да гэтага часу яшчэ не працавала разам з Комсамолам, ячэйка ЛКСМБ праз МОПР можа лёгка ўцягнуць у сваю працу.

За апошнія часы як у горадзе, так і на вёсцы комсамольцы ўжо сур'ёзна пачынаюць брацца за работу ў МОПР'ы. Трэба гэтаму дапамагчы, каб сама праца пшла шпаркім тэмпам уперад. Ніводнага комсамольца ня ў шэрагах МОПР'у—такі наш лёзунг.

Протэст працоўнай моладзі гор. Менску.

На імя ЦК Ленінскага Комсамолу Савецкая Беларусь 18 верасня атрымала ліст ад Комсамолу Заходняй Беларусі. У гэтым лісьце—поўна новых гвалтаў і зьдзекаў польскіх паноў над працоўным сялянствам і іх дзецьмі. 700 арыштаваных і закінутых за краты Бельскай турмы, у цёмныя падвалы і паграбы камяніц, яскрава нам сьведчаць аб гэтым.

Арыштаваным пякуць нагрэтым да бяла жалезам пяты, льлюць праз нос ваду—гэта зьдзекі, якіх ня ведала да сучасных дзён чалавецтва.

Пачуўшы энкі сваіх гаротнікаў-братоў, яшчэ часцей забілася сэрца працоўнай моладзі Менску, яшчэ больш запалала яно помстаю да панскай Польшчы.

Кожны чакаў сямі гадзін. Ды як-жа не чакаць?—У сем гадзін комсамоліа Менску протэстуе супроць нячуванага разгулу панскага бізуна.

Яшчэ сонца не схавалася ад людскога вока, яно як-бы прыўнялося там, на захадзе, там, дзе

аковы зьвіняць, і апавядае тое, што выглядала ў СССР, а стройнымі шэрагамі, з сьцягамі і плякатамі ў руках комсамольскія ячэйкі вышлі на вуліцы Менску...

Ужо і сьцягнула. Дэманстрацыя асьвятляецца соткаю факелаў. Падыходзім пад ЦК ЛКСМБ. Сьпевы супыніліся...

— Няхай жыве Цэнтральны Комітэт Ленінскага Комсамолу Беларусі—кіраўнік шматтысячнай арміі, якая гатова ісьці ў пабедную бойку з капіталам і ўціскам! Ура!

— Ур-р-ра!—тысяча маладых галасоў падтрымала выклік сакратара адной комсамольскай ячэйкі.

Крыху назад—чутны другія галасы, другія пажаданні і праклёны...

Гадзін у 10 вечара ячэйкі сталі разыходзіцца з дэманстрацыі. Моладзь ішла да хаты з помстаю да паноў-катаў і з гарачым спачуваньнем вязьням польскіх турам.

Паваротны.

Наша задача, задача ўсяго міжнароднага пролетарыяту і працоўна-сялянскай моладзі—дапамагчы вязьням белапольскіх турам.

Праца Беларускага Комітэту МОПР.

(Згодна матэрыялу ЦК).

На адбыўшайся ў мінулым годзе 17 мая ўсебеларускай канфэрэнцыі МОПР быў абраны Беларускі Выканаўчы Комітэт МОПР'у, у склад якога ўвашло 9 членаў і 5 кандыдатаў. Гэтаму комітэту канфэрэнцыя дала такія заданні: стварэнне акруговых і раённых Комітэтаў, а таксама нізавых ячэек МОПР, арганізацыя рэвізійных камісій, даць належны кірунак у іх працы. Побач з гэтымі заданнямі канфэрэнцыя даручыла комітэту звярнуць асаблівую ўвагу на выхаваўчы бок як сярод

кошт вёскі. Да гэтае нарады (верасень мінулага году) беларуская арганізацыя МОПР налічвала ў сваіх шэрагах 71319 асоб, якія працавалі ў 678 ячэйках. З іх рабочых ячэек было 186 з лікам сяброў 26678, а сялянскіх 141 яч. і сяброў 9845, а ўсе іншыя ячэйкі былі — служачых, вайсковых і г. д.

Дзеля кіравання працаю і для жывой сувязі комітэтаў быў назначаны інструктар. Пры абследаванні акруговых комітэтаў выявілася слабае кіраванне з боку акруговых комітэтаў ячэйкамі,

Працоўныя Менску на дэманстрацыі пратэсту супроць гвалтаў у Заходняй Беларусі.

сяброў арганізацыі, так і наогул сярод працоўнай масы, а таксама наладзіць належныя ўзаемаадносіны з партыйнымі і профсаюзнымі арганізацыямі. Вакол гэтых пытанняў і гуртавалася праца Беларускага Выканкому МОПР.

Каб азнаёміцца з працаю і намеціць тую шляху працы, па якіх павінна ісці арганізацыя, была склікана нарада старшын акруговых комітэтаў. Народа адзначыла вялікі рост арганізацыі і прыняла далейшы плян працы, які закранаў усе пытанні, адзначаныя ў час практычнае працы. Разам з гэтым выплывала неабходнасць замацавання арганізацыі ў горадзе і павялічэнне яе шэрагаў за

бесплянаваць у працы комітэтаў, слабая сувязь з КП(б)Б і г. д. Па некаторых пытаннях інструктар былі дадзены належныя ўказанні ў працы комітэтаў.

Амаль што ва ўсіх акругах, для большага азнамлення з кіраваннем ячэйкамі, склікаліся сходы сакратароў яч., на якіх рабіліся справаздачы таго ці іншага сакратара аб працы ячэйкі або ставілі пытанне аб выпрацоўцы пляну працы і г. д.

Сувязь мопраўскіх арганізацый з партыйнымі была слабая. Гэта сувязь павінна была выяўляцца ў пастаноўцы дакладаў аб працы комітэтаў МОПР па партыйных комітэтах і г. д.

Рост арганізацыі за апошні час.

З ніжэй надрукованых лічбаў мы бачым наступны рост нашай арганізацыі. Калі на першае мая 1924 году мы мелі 33615 сяброў, то зараз ужо налічваецца 148382 сябры, з якіх 19300 комсамольцаў. Але калі параўнаць некаторыя акругі, узяўшы тыя магчымасці, пры якіх можа расці арганізацыя, дык убачым, што некаторыя акругі не дашлі да таго мінімуму, на якім можна было-б заставіцца для пачатку сур'ёзнае, сыстэматычнае выхаваўчае працы. Калі ўзяць для прыкладу Калінінскую і Слуцкую акругу, то ўбачым: хоць Слуцкая ў гаспадарчых адносінах і мацнейшая за Калінінскую, але яна на 1-ае жніўня мела менш сяброў МОПР.

Але наогул кажучы, рост арганізацыі ва ўсіх акругах ёсць. Расла арганізацыя як у горадзе, так і на вёсцы. Заданні і імкненні МОПР'у закранулі сялянства. Калі да 1 мая 1924 г. мы зусім ня мелі ў сваіх шэрагах сялян, то зараз налічваем ужо з іх 26896 сяброў. Але гэты лік яшчэ малы, прымаючы пад увагу, што наша старонка пераважна сялянская. У далейшым трэба яшчэ больш абхапіць сялянства, і вясковыя комсамольскія ячэйкі павінны прыняць гэта пад увагу і дапамагчы ажыццявіць гэтыя імкненні і, другое, замацаваць тыя мопраўскія ячэйкі, якія ўжо маюцца сярод сялян.

Выхаваўчая праца.

Адною з галоўных задач мопраўскай арганізацыі з'яўляецца выхаваўчая праца. Гэтая праца толькі не ва ўсіх ячэйках выяўляецца ў арганізацыі мопраўскіх куткоў, у арганізацыі гурткоў па вывучэнні міжнароднага рэвалюцыйнага руху, калектыўная чытка газет і г. д. Амаль што ў ва ўсіх ячэйках практыкавалася скліканне сходаў, на якіх ставіліся даклады аб міжнародным становішчы, аб белым тэроры і аб становішчы і барацьбе рабочае класы. Дзела гэтага выкарыстоўваліся політэмігранты, мопраўскія актыў, партыйцы і г. д. Гэтая праца ў большай сваёй частцы выконвалася толькі ў горадзе, і вось паўстала пытанне аб перанясенні гэтае працы на вёску. Для гэтага было прапанавана выкарыстаць вясковыя актыў: комсамольцаў, настаўнікаў, агрономаў і дэмабілізаваных чырвонаармейцаў. У вёсках пры хатах-чытальнях, на дарогах пачалі арганізоўвацца куткі МОПР'у. Адною з форм працы ў вёсцы з'яўляецца праца праз шэфкомісіі. Амаль што па ўсіх акругах рабіліся выезды на вёску шэфкомісій разам з мопраўскімі працаўнікамі, якія рабілі даклады аб рабочым руху, белым тэроры, становішчы сялян у Заходняй Беларусі і іншае. Былі выпадкі, калі пасля гэтых дакладаў і прамой сяляне, якія паспрабавалі панскага бізуна, усёю вёскаю ўступалі ў сябры МОПР'у.

Усё-ж такі трэба сказаць, што выхаваўчая праца вялася ня зусім так, як належыць быць. Гэта выявілася ў недахваце належнага кіраўніцтва

працаю і адсутнасць форм і метадаў гэтае працы.

У далейшым неабходна ўзмацніць працу па арганізацыі чырвоных мопраўскіх куткоў, высьвятленне працы МОПР'у ў насыценных газетах, перыодычных выданнях і ў мопраўскай літаратуры. Правесці ў сыстэматычную плянавую працу правядзенне чытак, гутарак у ячэйках.

Грашовая дзейнасць.

Разам з ростам арганізацыі раслі і грашовыя прыбыткі. За ўсё існаванне Беларускага Комітэту МОПР паступіла грошай 109700 р., з якіх больш як палову складаюць сяброўскія і ўступныя ўзносы (55782 р.) Другая частка гэтых грошай складаецца з выручкі ад спектакляў, лекцый, кіно, ад прад'жы значкоў, марак і г. д. А што тычыцца арганізацыйных расходаў Бел. Комітэту, то яны складаюць усяго 5691 рубель, прычым большая частка з іх ідзе на прыгатаўленне білетаў і справаздачных блянкаў.

Шэфская праца.

Апрача грашовай дапамогі рэвалюцыянерам, якія сядзяць у буржуазных турмах, ня менш важнаю працаю з'яўляецца аказанне й моральнае дапамогі. І вось толькі шэфства над вязнямі буржуазных тураў можа даць дадатныя вынікі ў гэтым.

Наша Беларуская арганізацыя, апрача Аршанскае акругі, трымае шэфства над рэвалюцыянерамі Беластоцкай турмы (Польшча). Аршанская акруга трымае шэфства над Гастрэліцкай турмою (Нямеччына). Перапіска паміж намі і гэтымі турмамі была не рэгулярнай. За ўвесь час было паслана 10 лістоў і 300 руб., як падарунак, якія былі сабраны ў час мопраўскага тыдню.

У далейшым неабходна шырэй пазнаёміць з ідэямі шэфства як сяброў ячэек МОПР, так і наогул працоўных і другое—гэта наладзіць рэгулярную перапіску.

Політэміграцыя.

Політэмігранты, якія прыбылі к нам як шляхам абмену, так і тыя, што нелегальна перашлі на бок БССР, уцякаючы ад уціску белапольскага ката за рэвалюцыйную дзейнасць, абслугоўваліся ЦК па справах політэміграцыі, які знаходзіцца пры МОПР'ы. За апошні год праз аддзяленне пры Беларускім Комітэце МОПР прашло 265 чалавек, з якіх 106 куністых і 28 комсамольцаў. Усе гэтыя політэмігранты былі забяспечаны як грашыма, так і адзеннем.

Другая беларуская канферэнцыя МОПР адзначыла, што праца МОПР'у Беларусі за мінулы год пашырылася так, як ніколі. Каля 150000 сяброў МОПР па нашай Беларусі з'яўляюцца грунтоўным даказальствам.

І. Г.

Старыя і маладыя.

Міжнародная Організацыя Дапамогі Барацьбі-
том Рэвалюцыі заснавалася сярод грамады быўшых
політкатаржан і грамады старых бальшавікоў з
тых сяброў, якія вынеслі на сабе ўвесь цяжар
царскай катаргі і сібірскіх пасяленняў.

Ідэя міжнароднай дапамогі барацьбі-
тоў знашла гарачы водгук якраз сярод найбольш
энергічных барацьбітоў за рэвалюцыю—старых рэ-
валюцыянераў-падпольнікаў: сяброў па працы і
вучняў У. І. Леніна.

Сапраўды, ці мог быць чужы расійскім ста-
рым рэвалюцыянерам лёс таварышоў, укінутых у
капіталістычныя турмы, і жыццё якіх кожную хві-
ліну знаходзіцца пад уладаю буржуазных катаў?
Колькі самых сяброў грамады быўшых політкатар-
жан знаходзілася на валаску ад смерці, а колькі
раз яны перажывалі неспакой за лёс сваіх сем'яў,
не спадзяючыся атрымаць якую-небудзь дапамогу.

Але гэта пакаленне старых рэвалюцыянераў-
падпольнікаў паступова адыходзіць у магілу. Іх пра-
цу вядзе далей рабочая і сялянская моладзь.

Моладзь нашага часу выхавана зусім у іншых
умовах, чым адыходзячае пакаленне старых рэво-
люцыянераў-падпольнікаў. Яна не знаёма з умо-
вамі барацьбы з царызмам і панамі, яна не знаёма
ні з рэвалюцыйнымі вытрымкамі, ні з шматгадо-
вым турэмным заключэннем; нарэшце, яна не на-
была такога гарту і рэвалюцыйнай палкасыці, якія
штурхалі старых рэвалюцыянераў-падпольнікаў на
гэроічныя выступленні.

Між тым, восем год Савецкай улады, восем год
барацьбы з расійскай і міжнароднай буржуазіяй
зрабілі сваю справу: яны выхавалі моладзь у духу
інтэрнацыяналізму, у духу развіцця пролетарскай
солідарнасці. Побач з гэтымі ўмовамі ідэя МОПР
зьяўляецца важнейшым фактарам выхавання ра-
боча-сялянскай моладзі ў духу ўмацавання міжна-
роднай солідарнасці. Ідэі МОПР уцягваюць моладзь
СССР ня толькі ў сілу таго рэвалюцыйнага роман-
тызму, які нясе ў сабе мінулае расійскага рэволю-
цыянера-падпольніка, але і ў сілу таго пачуцця
міжнароднай солідарнасці да агульнай справы мо-

ладзі, за якое аддалі сваё жыццё Энгель, Ботвін,
Вечаркевіч, Фрыдман, Загорскі і іншыя і за якое
мучаюцца тысячы лепшых барацьбітоў у капіталі-
стычных турмах.

У арганізацыі МОПР налічваецца не адна сот-
ня тысяч сяброў з моладзі.

З гэтай прычыны перад арганізацыяй МОПР у
адносінах да выхавання моладзі павінны быць па-
стаўлены такія заданні, якія-б дапамагалі:

1) вывучэнню задач і метадаў барацьбы ста-
рых рэвалюцыянераў-падпольнікаў з царызмам і
буржуазіяй (гісторыя РКП (б));

2) выпрацоўцы ў сабе тэй рэвалюцыйнай пал-
касыці і волі да перамогі, каторыя штурхалі пака-
ленні рэвалюцыянераў на бязьлітасную барацьбу
з расійскай і міжнароднай буржуазіяй;

3) выхаванню ў духу тых рэвалюцыянераў, якія
марнеюць у капіталістычных турмах, вывучаючы
ўмовы іх рэвалюцыйнай барацьбы і гісторыю рэ-
валюцыйнага руху;

4) азнаямленню з рэвалюцыйна-вызваленчай
барацьбою ў колёніях і на ўсходзе і ў капіталістыч-
ных старонках.

Гэтыя задачы можна выпайніць ня толькі шля-
хам утварэння мопраўскіх гурткоў з моладзі, ня
толькі шляхам занясення ў праграмы комсамоль-
скіх гурткоў некалькіх гадзін МОПР, але і шля-
хам арганізацыі аднае гадзіны ў тыдзень, ахвяро-
ванай тлумачэнню ідэй МОПР ва ўсіх школах.

Нашай моладзі не пажадана ідэя ура-нацыяна-
лізму. Мы сьмяемся над нацыянальнай кічлівасць-
цю амерыканскай, ангельскай і іншай буржуазіі.

МОПР—вораг усякаму нацыяналізму.

Ідэі МОПР—інтэрнацыянальныя.

Загэтым правядзенне аднае гадзіны ў школах
ёсць неабходная ўмова дзеля развіцця сярод піо-
нераў і вучнёўскай моладзі ідэй інтэрнацыяналіз-
му, ідэй міжнароднай солідарнасці.

Выконванне гэтых заданняў павінны ўзяць на
сябе мясцовыя арганізацыі МОПР, паставіўшы гэ-
тае пытанне для развязання ў адпаведных ор-
ганах.

А. Фокін.

МОПР на вёсцы.

...А пра МОПР забыліся.

Вёс. Старыца, Грэскі раён, Случчына.

Старыцкая яч. ЛКСМБ, якая зараз лічыцца
амаль што самай мацнейшай і перадавой у сваім
раёне, яшчэ й да гэтага часу не арганізавала ячэй-
кі МОПР.

Некалькі раз рабіліся даклады аб МОПР,
пасля якіх прымаліся пастановы аб утварэнні
ячэйкі, але, на жаль, яны там і заставаліся, дзе іх
упісалі.

Пры гэтым трэба сказаць, што ў той час, як у
Заходняй Беларусі белы тэрор павялічваецца, як
мужык-беларус церпіць ад катаў розныя панукі і
здыскі, нам трэба падумаць аб братэрскай дапамозе.

Думаю, што пара і Старыцкай ячэйцы ўтва-
рыць ячэйку МОПР.

Сялянка Н. К.

Організавалі яч. МОПР.

Дукора, Сьмілавіцкі р., Меншчына.

У нашай вёсцы да гэтага часу ня было ячэйкі
Міжнароднай Організацыі Дапамогі Барацьбітом Рэ-
валюцыі.

Аб яе арганізацыі падумала комсамольская
ячэйка. Спачатку ўступілі ў яе ўсе комсамольцы.
Беспартыйных ня было.

Задумаліся комсамольцы і над гэтым пытаннем
і парашылі правесці агітацыю сярод сялянства.
Вынікі ад гэтага бачым добрыя.

Цяпер у ячэйцы не адны комсамольцы, а ёсць
і барадатыя сяляне.

Усіх сяброў у ячэйцы каля 200.

Улетку праца крыху кульгала, але можна ду-
маць, што зімою яна пашырыцца.

Явар.

Як вёска правяла 11-ты МЮД.

Пад лёзунгамі протэсту.

Працоўная моладзь як СССР, так і БССР сумесна з дэлегацыяй ад моладзі Нямеччыны, Францыі, Бельгіі, Аўстрыі і др., правяла свой 11-ты МЮД з нябывалым пад'ёмам і запалам.

Комсамольскія ячэйкі на падставе матэрыялу, які быў дадзены ў „Маладым Аратым“ і „Чырвонай Зьмене“, правялі шырокую кампанію па азнаямленьні шырокіх мас беспартыйнае моладзі з гісторыяй МЮД'у і тым становішчам, у якім зараз мучыцца моладзь Заходняй Беларусі.

Нельга не адзначыць таго факту, што комсамольскі друк значна выхаваў у рэволюцыйным духу беспартыйную сялянскую моладзь, якая ўжо гэты 11-ты МЮД сьвяткавала побач з сваім авангардам—Комсamoлам.

Ня было ні аднае вёскі, ні аднаго пасёлку, дзе-б не адзначыўся МЮД.

Днём 6-га верасня па ўсіх мястэчках і вялікіх вёсках адбыліся мітынгі протэсту проці пагрозы новай вайны і белага тэрору ў Польшчы.

Увечары драмгурткі наладжвалі вечары-спектаклі, на якія прыходзіла пажылое сялянства і вырашала жыццёвыя практычныя пытаньні.

Тысячы рэзолюцый, прынятых у сьвяткаваньні 11-га Міжнароднага Юнацкага Дню, у адзін голас протэстуюць супроць тых нябывалых зьдзекаў, якія чыняць польскія палачы над моладзьдзю Заходняй Беларусі.

Беларуская сялянская моладзь у МЮД—у дзень падліку сваёй моцы і намячэньня шляхоў у далейшай працы—з помстай глядзела на Захад і казала: „Памятуй „бялы ожэл“, што шлях ад Менску да Варшавы ў шмат раз карацей, чым ад Варшавы да Менску, і што бліжэй той час, калі яснавельможныя польскія паны і каты запоўняць сабою тыя турмы, якія зараз перапоўнены барацьбітамі-рэволюцыянерамі“.

Наогул кажучы, МЮД у 1925 г. прашоў з рэволюцыйнай бадзёрасьцю і, галоўным чынам, пад лёзунгамі протэсту супроць буржуазных зьдзекаў над лепшаю моладзьдзю.

3. Па—тны.

Мы гатовы на дапамогу!

Капыль, Слуцчына.

Яшчэ за некалькі дзён да 11-га МЮД'у наша гар'арганізацыя ЛКСМБ ужо рыхтавалася да правядзеньня яго. Пятага верасня ўся капыльская комсамольская арганізацыя сумесна з партыйнымі, піонэрскімі і профэсійнальнымі арганізацыямі наладзіла ўрачыстае пасяджэньне. Выступаючыя дакладчыкі ў яскравых рысах высьвятлялі ўзьніканьне МЮД'у, яго мэты і задачы ў сучасны момант і інш.

Пасьля аднае з прамой сходам была пад гром воплескаў аднагалосна прынята і праз адпаведныя органы паслана заходнім комсамольцам наступная тэлефонаграма:

„У дзень МЮД'у Капыльская арганізацыя ЛКСМБ пасылае сваё палкае прывітаньне братэрскім комсамольскім арганізацыям Захаду.“

Мы протэстуем супроць нечалавечых распраў над комсамольцамі Польшчы і іншых краін. Браты Захаду! Змагайцеся за справу працоўных, сьмялей глядзіце ў вочы сьмерці—мы з вамі і гатовы на дапамогу.

Няхай жыве Ленінскі Комсамол ува ўсім сьвеце!“

Пасьля дакладаў адбылося ўрачыстае абяцаньне 20-ці піонэраў. Вечар скончыўся выпускам вуснай газэты.

У нядзелю—6 верасня,—адбылася дэманстрацыя, а пасьля дэманстрацыі—спортыўныя выступленьні комсамольскага спортгуртка.

Сьвята прайшло арганізавана і цікава.

Я. Шкадарэвіч.

Сьвяткавалі сумесна з беспартыйнымі.

Шацкая ячэйка ЛКСМБ, Меншчына.

У дзень свята Міжнароднага Юнацкага Дню шацкімі комсамольцамі быў наладжаны вечар у вёсцы Задаценне.

У вясковым магазыне сабралася амаль што ні ўся моладзь вёскі. Старых сялян таксама было многа. Вечар пачаўся маленькім дакладам аб МЮД,

пасля чаго драмгуртком быў наладжаны спектакль з жыцця моладзі ў царскай Расіі. Сяляне надта былі задаволены і прасілі, каб часцей да іх наведваліся.

Юнкор Ч. В.

Тры ячэйкі сумесна сьвяткавалі МЮД.

Семежава, Слуцчына.

У Семежаве праводзілі Міжнародны Юнацкі Дзень супольна тры ячэйкі: Семежаўская, Піліпавіцкая і Бучацінская. Настрой комсамольцаў быў вельмі бадзёры. Бурна разносіліся рэволюцыйныя песьні з хаты-чытальні па ўсёй вёсцы. У поўдзень быў наладжаны мітынг. Стройнымі шэрагамі з чырвонымі сьцягамі пашлі па вуліцы комсамоль-

цы, піонэры і вучні, а гэтак сама беспартыйная моладзь. На трыбуне сакратар ячэйкі ЛКСМБ выступіў з дакладам і высьветліў жыццё моладзі на Захадзе.

—Сьмерць катам!—гучэлі яго словы.

Пасьля мітыngu адбыўся вечар.

Шпілеўскі.

ВЕРШЫ

Далёкае мы любім надта.

Памяці беларускага паўстанца Янкі Глушкі.

Далёкае мы любім надта,
Чужыншчыне паклоны ў дол...
А хто успомніць нашы хаты
За нізьзю ціхіх, кволых слоў?

Поэты гимны ўсім складаюць,
А беларусам—пушча, гай...
Мая краіна дарагая,
Ты прабачала—выбачай...

Такі наш лёс, такая доля:
Галовы хілім нізка... Ой!
Даволі рабства ўжо, даволі,
Таварыш любы, браце мой!

Хай будзе ў кожнага з нас сілы
Ісьці, змагацца—сьмерць адна.
...Ці пад ярмом, як у магіле,
Ці у магіле без ярма...

Мы загартуем нашы душы
І ў час, калі апошні бой,
Як лунінецкі Янка Глушка,
Заслонім Беларусь сабой.

А ворагу цяпер адкажам,
Як ён, нязнаны наш гэрой,
„Апекі мы ня хочам, вашаць,
Жыць без цябе, ці сьмерць з табой“.

І літасьць такжа мы ня хочам
Прыняць з паганых ваших рук.
Страляйце, біце—мае вочы
Над краем бачаць ўжо зару.

Ул. Дубоўка.

Акружны пінскі суд на вызной сесі ў Лунінцы 20 ліпня г. г. зрабіў сьмяротны прыгавор беларускаму паўстанцу Янку Глушку. Прыгавор выкананы 21 ліпня.

Захад у.

Ня першы раз
прыносіць весткі тэлеграф...
З іх не адна
трывожна ў сэрцы адзавецца...
і не адна
у сэрцы помстай забурліць:
што недзе там
кроў братня ільлеца
ў закованай аковамі зямлі;
што недзе там—
на гулкіх вуліцах Варшавы—
ў вострых сыценах,
ой, загінуў не адзін;
што правіць
зьверскую, крывавую расправу
вастрог, бізун, жандарскі карабін.
І многа іх
дарогай слаўнаю пашлі на стрэчу сьмерці...
Багінскі... Вечаркевіч...
Энгель... Глушка...
Відаць,
няволі ня стрымалі буйны сэрцы.
Відаць,
паном не закаваць ў аковы душы.

Вось сёньня зноў—
Хаўтурным маршам словы
ў вушшу трывожнай весткаю зьвіняць:
„расстрэлен
Ботвін—комуніст у Львове,
такога та чысла, гадзіны, дня“...

Няхай!.. Няхай
загінуць сотні сёньня!..
Але паўстаньня хваль
крывёю ня спыніць!..
На зьмену ім
прыдуць другіх мільёны
каб вольнымі сустрэць другія дні!

На зьмену ім
прыдуць другіх мільёны—
на грозны шлях
паўстаньня й барацьбы.
І хваціць
пораху, вінтовак і патронаў,
каб вольным,
хто ў няволі, быць.

А. Звонак.

Гораду.

Ад курчавых і радасных нівак,
Ад вясковых сяліб дарагіх
Я прышоў сёньня ў горад бурлівы,
Хлопец срэбра-сталёвай сахі.
Я прышоў малады і тужлівы,
Грохат вуліц мяне ап'яніў;
Гэты грохат, як мора, бурлівы,
Як палац старадаўні ў агні.

Я прышоў, патануўшы у хвалях
Гарадзкіх рознаколерных дзён...
Мае родныя ніўкі казалі
Перадаць табе нізкі паклон.
Ну, дык песняй юнацкага слова
Ад вясковых сяліб дарагіх
Я прынёс прывітаньне дубровы,
Прывітаньне сталёвай сахі!

Валеры Маракоў.

У хвалях жыцця*).

Апавяданьне.

VII.

— Ну, але згадзіцеся, пане маёр, што гэта вар'яцкая дзяўчына, з сваёй бандай робіць вар'яцкія наскокі на нашы абозы... Я ня ведаю...

— Тут і ведаць няма чаго!..—сярдзіта перабіў паручніка маёр.—Вы ня жолнежы польскай арміі, а бабы!.. І горш іх!.. Баба каб вас пабіла?! Ня дзіва, што нас большавікі паціскаюць?!

— Пане маёр, калі-ж зусім нечакана наляцелі... Гранатамі закідалі.

— Ну, а як дзеўку тую, сволач большавіцкую, вы, пан паручнік, бачылі?..

— Бачыў!.. Прыгожая, маладая зусім, уся абвешана аружжам...

— Ну, во!.. Вы бачылі і не змаглі застрэліць яе?!

— Калі-ж ня ўсьпеў падумаць, як мне стрэльнулі, дык аж ледзь унёс ногі...

Гэткая гутарка адбывалася ў штабе палка, які распалажыўся на начоўку ў вёсцы, дзе жыла Анелька. Штаб займаў добрую вялікую сялянскую хату з вокнамі, уваходзячымі ў густы, прыгожы сад...

— Трэба напружыць усе сілы і абавязкова ўзяць яе... Гэта-ж чорт ведае што будзе?.. Кожны дзень ды на дні па некалькі раз нападае і заўсёды з рук сходзіць...

— Слухаем, пане маёр!..

У штабе варылася, як у гаршку. І хаця з надворнага выгляду, здавалася, усе былі спакойны і толькі заняты кожны сваёю справай, а між тым перад кожным стаяў у ваччу грозны і магутны атрад з дзяўчынай прыгожай на чале, які не даваў супакою паном.

А воддаль вёскі, у гаі, Анеля чакала на ўмоўным месцы Антося—атамана.

Аж чакаць абрыдла. Неяк ня ёмка рабілася адной у лесе, хоць Анелька была і не з баязьлівых...

Ці то галінка здрыганецца ад соннай птушкі, ці зьвярок які прамкнецца, а здаецца чорт ведае што...

На ўсякі выпадак браўнінг выняла, перакідае ў руках, як цацку; а думкі ня ўнімаюцца, мітусяцца, бягуць...

— Ужо тут большавікі... Блізка... На гэтым вучастку і Пятрусь.. Ідзе, любы, абараняць нас... Жыць, жыць тады разам...

— Сьсіў!..

Ціха, напружна пракраўся сьвіст, сьцішылася ўсё.

Анелька аж прылягла да зямлі і к кусту роснаму прытулілася.

— Сьсьсіў!!!

Ужо выразней пачулася, бліжэй.

— Сіў!

Адазвалася Анелька і рванула крокаў пяць у бок.

Сьмела на месца, дзе сьвіснула Анелька, вышла чарада хлапцоў, ціха ляпаючы аружжам.

— Здаецца, тут адазвалася. На гэтым месцы ўмаўляліся...

Пачуўся прыемны голас Антося.

Анеля пазнала гэты голас. Ён знаёмы быў ёй яшчэ з малых гадоў. Антось часта прыходзіў сюды гуляць.

— Анеля?!

— Я!..

— Чаму-ж нешта не адзываешся?..

— Ды трэба мець асьцярожнасьць... Усяк бывае... Могуць і палякі, пранюхаўшы, гэтак сама пазваць... Ня кожнаму вер!..

Хлопцы, чалавек 25, абступілі Анелю і з цікавасьцю разглядалі яе, абыходзілі з усіх бакоў. Ём было цікава, даўно ўжо яны чулі аб яе поспехах і хацелі хоць раз угледзець гэту казачную дзяўчыну.

А Анелька сярод іх была, як дзіцётка. Перахвачаная ў паясыніцы, з рэвольверам, які абцягваў папрукку, тонкая, зграбная—яна чаравала ўсіх.

— Ну, дык будзем умаўляцца!.. Час не чакае, калі будзем што рабіць, дык будзем!..—кінула Анеля хлопцам.

— Ага!..—ачухаўся Антось,—хлопцы, у кола!..

Усе паселі і сьцішыліся.

— Ну, Анеля, ты, вядома, была ў сваёй вёсцы?!

Колькі тут іх?..

— Дзьве кампаніі, тут і штаб. Раніцай чакаюць больш...

— Вот. Добра!.. Адтуль,—і Антось паказаў на ўсход,—маецца заданьне. У гэту ноч, раніцай, зрабіць тут на іх налёт. Як мага старацца зьнішчыць штаб, паперы, калі можна будзе, ці дазволіць магчымасьць—забраць... Наступ іх затрымаць. Па магчымасьці перашкодзіць перакінуць на гэты вучастак сілы легіянераў. А на фронце ў гэты час большавікі паціснуць... Трэба зрабіць у паляцкіх шэрагах паніку... разумееш?..

Анеля думала і моўчкі скубла траву пад кустом.

— Заданьне вельмі сакрэтнае і патрабуе хутчэйшага выкананьня, ад гэтага будзе залежыць лёс наступу большавікоў. Заданьне падпісаў Пятрусь...

Уздрыгнула Анеля, затрымцела, як-бы вырвацца захацела з рук, трымаючых яе... Вочкі-васількі загарэліся ў полымя, грудзі ходырам захадзілі... І каб было відна, дык кожны ўбачыў-бы, як твар яе паружавеў; але цьмянасьць цягнулася.

— Выканаць! Пятрусь загадаў!..

Мятнулася ў галаве Анелі, і голас яе рашучы прыхваляваўся:

*) Працяг. Глядзі «Мал. Араты» № 11.

— Памерці, але выканаць трэба!.. Сіл хопіць!.. Я першая!..

Згаварыліся аб нападзе якраз. Анеля з сабой узяла толькі двух хлапцоў і сама ўзяла на сябе самую цяжкую задачу: узарваць штаб, перастраляць усіх, галоўнае начальства ўзяць у палон, захапіць паперы вайсковыя...

Гэта патрабавала надзвычайнай адвагі, сьмеласьці і рашучасьці. Яшчэ там, дзе ўжо папярэджаныя налётам і запуджаныя, палякі вельмі берагліся...

— Я выканаю!.. Памру, альбо зраблю!

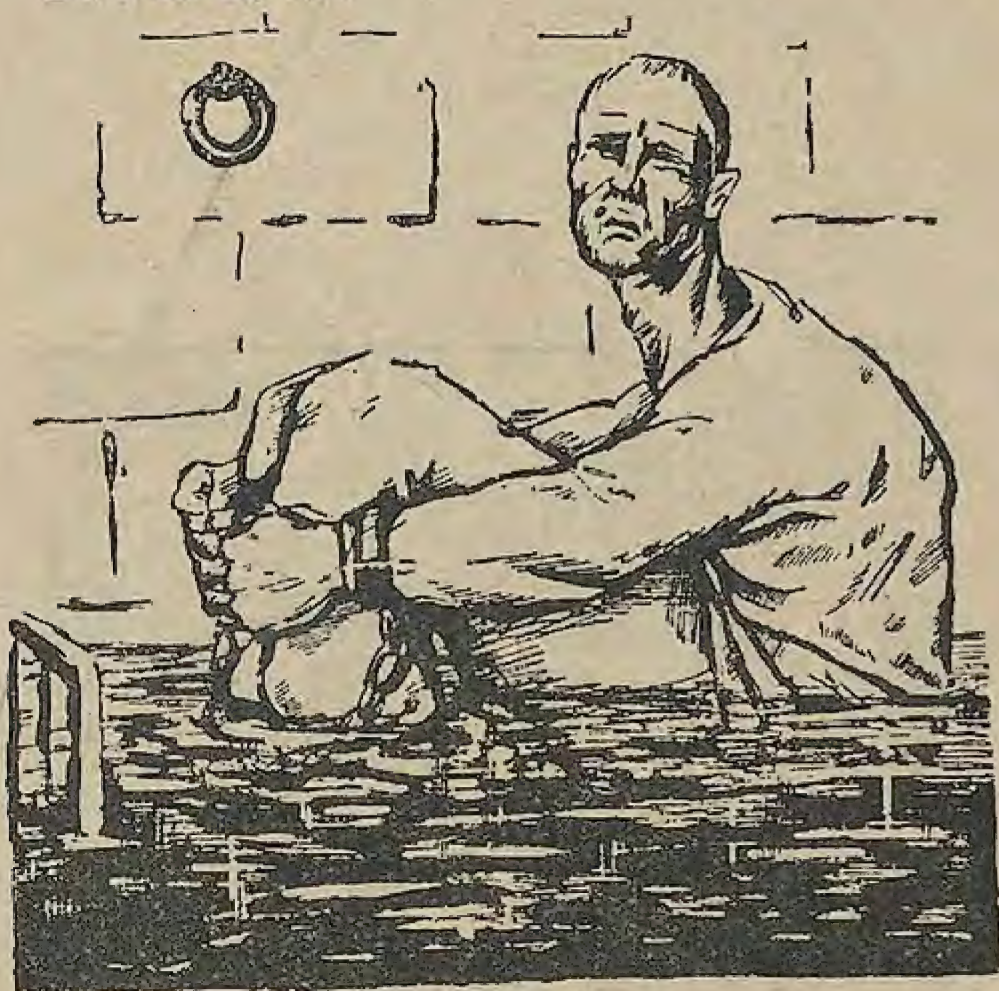
І ўжо зусім ціха, так, каб ня чулі ўсе, дадала:

— ...Бо Пятрусь загадаў, бальшавік мой любы!..

Аднаго хлопца паслалі ў атрад Анелькі.

Лес усё чуў, але маўчаў, агорнуты дакучлівай дрэмай, а ветрык-буян усё падцікоўваўся, зазіраў у вочы кожнаму і хаця абяцаў усім апавадаць, але дзе-ж ён перадаць гэта паном?!

Бо і ён на іх!..

У карцары польскай турмы, залітым халоднаю вадою.

VIII.

Недалёка ўжо і раніца.

Ад бязглуздай тасканіны сьпяць у польскім штабе. Вартаўнікі, апёршыся на карабіны, гэтак сама „кур пасуць“. Легіянеры тыя, дык добра што месца ёсьць, на падушках у хатах і пунях сялянскіх разьлягліся.

А нехта ня сьпіць.

Нехта,—трое іх,—як каты, крадуцца ў садзе к вокнам штабу. Нават уздых і той затаілі...

— Хлопцы... як толькі я гранату-другую закіну... тады за мной. Не адставаць!.. Чулі?..

— Чулі!..

Ужо і каля вокан. Слухаюць.

Там нешта сонна-злосна гамоняць, перамаўляюцца па тэлефону.

— Няўжо Антось не абарваў дроту?..—мільганула ў Анелі.

— Альлё!... Альлё?!

— Цо так марне сыхаць?!

— Альлё!..—гвалтаваў тэлефоністы ля апарата. Відаць, дрот ужо быў абарваны!..

— Пара!..—пырснула думка ў Анелькі, і розум дрыготна-нэрвовай пялёнкай заслаўся. Ня помніць нічога. Рукі і сэрца закалаціліся.

— Р-р-р-аз!..

— Р-р-р-аа-з!

Адна за адной рэзнуліся ў пакой гранаты, і сонную ціш абудзіў страшэнны выбух. Пасыпаліся шыбы ў вокнах.

— За мной!..

І рынуліся ўсе трое праз разьбітыя вокны ў пакой.

Спачатку і разабраць нічога немагчыма было.

Кроў, мяса чырвонае, нешта белае...

Нейкім цудам зацалеўшая пад стольлю лямпа асьвятляла жудасны малюнак.

Стогны, праклёны, войканьні...

Анелька кінулася да сталоў і пачала выбіраць сярод папер больш каштоўныя. Уцалеўшы маёр абмацаў рэвольвэр і навёў яго на Анелю. І хто-б знаў, што было-б, каб не запырмеціў апаскі адзін з хлапцоў і не падбегшы схапіў маёра за горла.

— Кідай рэвольвэр, гад!.. Кідай, кажу!—крыкнуў партызан.

— Я юш кінуў!.. Юш... юш...

І хроп маёр у дзябёлых руках партызана. Ня ўспела Анелька, як сьлед, сабраць усе паперы і карты, а на вуліцы засакатаў кулямёт...

— Хлопцы!.. Вяжы яго!... Кабелем, ды наймацней.

Партызаны пачалі скручваць маёра.

І раптам пасыпаліся стрэлы...

Афіцэрства кінулася к штабу і, уварваўшыся ў яго, пачало абстрэльваць партызан.

Анелька гранату шпургнула.

Ізноў гром.

На гэты раз імпэтам адкінула яе аж к ложку маёра. Яшчэ адзін стрэл, і партызан скаціўся к ёй, храпучы і кідаючыся ў прадсьмяротных сударгах...

Ачухалася трохі.

— Гу-р-р-а!..

— Бі, хлопцы, каршуноў гэтых!..

Пазнала Анелька голас Міколы, лягчэй стала. А часу губляць ня было як. Лежучы на падлозе, навяла браўнінг на маёра.

— Рукі ўгору!..

Маёр, трасучыся, седзячы ў адной бялізны на ложку, падняў дрыжачыя рукі ўгору.

— Вяжы яго!..—крыкнула яна партызану.

Усхапілася, але ў ваччу іскры мітусяцца, млявасьць цела ўсё працінала...

А маёр ужо з зьвязанымі рукамі сядзеў на ложку.

— Вады-б дзе?..—кінула яна маёру.

— Во!..—і паказаў галавой на пляшкі, якія ў розным выглядзе стаялі на другім стале.

Падышла, выпіла. Нейкі лікёр. Адразу адчула, што сіл падбавілася... Падбездэрылася.

— За мной!.. Але стой!.. Я адна!.. Пільнуй гэту скаціну...

І выскачыла праз напоўжывыя трупы на двор.

Антось, залёгшы з сваімі хлапцамі ў вясковых агародах, за хатамі толькі чакаў сыгналу, каб рынуцца мясіць ненавідную шляхту.

Па канцох вуліц сталі Анельчыны партызаны. Мікола падвёў атрад аж к самому штабу і зноўткі чакаў...

Як толькі выбух гармат абудзіў сонную ціш, Антось і Мікола з сваімі хлапцамі паляцелі на палякаў.

— Бі, браткі, бі!.. У палон ня браць!..

— Сьмерць крывапійцам!..

— За комуну!..

То там, то сям выкрыквалі ў адчайнай злосьці партызаны і хвасталі палякаў. Пробваў аказацца кулямёт, але сам Мікола зьняў яго.

Пачуліся стрэлы па канцох вуліц. Гэта хлопцы лавілі ўцекачоў.

Анелька выскачыла з штабу на вуліцу, у той час, калі партызаны дабівалі рэшту палякаў.

— Мікола!.. Сюды!..—крыкнула яна, саскочыўшы з ганку.

Як плюнуць, яе акружыла грамада хлапцоў.

— Ну, што?.. Як?..

— Дабіваем!..

— Васіль?..

— Я!..

— Ідзі ў штаб, сюды!.. Будзеце там удвох пільнаваць маёра. А дзе яны?..

— Вунь кучкай рэжуцца!..

— За мной!..

І бягом, з карабінкай напрыгатове, урэзалася ў шэрагі белапалякаў. Біла прыкладам карабінкі, бо страляць было немагчыма. Каля яе Мікола.

— Анелька, ты іх гэты!..

І дзіва...

Як толькі грамада палякаў пачула гэтае слова, кінула адбівацца і падняла „рэнцы до гуры“...

— Ня біце!.. Здаёмся!.. Здаёмся!

— Назад!..—падала каманду сваім Анелька.

Выхапіла гранату і туды...

— За большавікоў!.. За Пятруся!..

Чорнай высокай плямай усхвацілася нешта над зямлёй і з гулам асунулася.

Кончана.

Два атрады партызан сабіраліся ўжо каля штабу. Антось падыходзіў з сваімі хлапцамі.

Усе радаваліся, што так лёгка знішчылі ўсё...

— Анелька!.. Дай руку!.. Дзякуй табе!

— Дзякуй і табе!..

Два атаманы, лясныя гэроі, сярод натоўпу партызанаў дзякавалі адзін другога за выкананае заданьне.

— А!.. Яшчэ ня ўсё!.. Ёсць начальства ў штабе!..—уздумала Анелька.—Хлопцы, сабраць карабіны польскія, кулямёты і ўсё аружжа. Паставіць варту!.. Мікола, выканай! Антось і пяць хлопцаў—у штаб!

Замітусіліся партызаны.

Гэтым часам выглянулі аднекуль і сяляне. Радаваліся, як дзеці малыя. Цалавалі хлапцоў. Памаглі аружжа сабраць.

А гэтым часам Анелька рабавала штаб. Маёр аж лопаўся ад злосьці, бачачы, як самыя важныя дакуманты пераходзяць у рукі Анелькі.

— Ды гэта ты, сука большавіцкая?..

— Я, большавіцкая!..—з сьмехам кінула Анелька.

Выбрала з папер, што трэба было.

Рэшта папернага хламу загадала хлапцам вынесці на двор.

Кучу наклалі.

— Палі іх!..

Полымем усхліпнула праца панская. Сяляне моўчкі глядзелі на Анелю і самі з сабою толькі шапталіся...

— Во, разанула белых, дык разанула!..

— От, маладзец!..

— Во табе й дзяўчына!..

А Анелька рабіла ўжо суд над маёрам.

— Тут-жа яго расстраляць!.. Каб нідзе не пакідаць за сабой адродзьдэ панскае...

Ужо хлопцы вывелі яго на вуліцу. Сама Анелька страляць нарыхтавалася.

Зразумеў маёр і пакаціўся пад ногі Анелі.

— Дзяўчына!.. Паненка яснавельможная, ня бі!.. Што хочаш з мяне бяры... у палон бэрыце, але толькі не расстрэльвайце!.. Пашкадуйце!..—Агідна-надаедліва галасіў „харобры“ ваяка польскі. І зажадалася Анельцы адкінуць нагой ад сябе яго, каб ня скуголіў, сэрца ня нудзіў, не псаваў настрой...

— Устань!.. Страляць ня будзем!.. Ты нам будзеш яшчэ патрэбен!..

Сказала Анеля і адварнулася к Антосю. Парай слсў з ім перакінулася.

А сялян усё прыбывала.

Пачало брацца на дзень.

IX

— Во што, маёр...

Зьвярнулася да зьвязанага пана Анелька, сядзячы на яго ложку.

— Ты павінен зараз-жа, пакуль ня позна, даць офіцыяльнае паведамленьне ў тыл, што на гэтым участку адступленьне ваших часьцей, што цяпер большавікі аграмаднай сілай фронт прарвалі...

— Не павераць!.. Якраз на гэтым участку нашы галоўныя сілы і тэхніка...

! Нічога ня значыць!.. Пішы...

Васіль, ведаючы польскую мову, падышоў да маёра, разьвязаў яму рукі і даў паперу з ручкай. Пад контролем Васіля маёр напісаў рапарт.

Маёру ізноў зьвязалі рукі.

Васіль, пераапануўшыся ў легіянерскую форму, з пакетам махнуў у тыл.

Распытаўшыся ў маёра аб сілах на фронце, Анелька, падняўшыся, кінула, гуляючы вочкамі.

— Маёр, ты павінен ехаць з намі і паставіць нас на слабейшае месца ваших часьцей...

— О!.. Гэта немагчыма!.. Я ніколі ня здраджу Рэчы Пасполітай!..

— Ну, дык да сыяны яго!..

Ізноў завьў маёр і ўжо абяцаў выконваць усе загады Анелькі.

А хлопцы тымчасам выпаралі аднекуль яшчэ двух афіцэраў ды штук пяць злавіль легіянераў з данясеньнем з фронту.

Пісалі, што на фронце вось-вось чакаюць наступу большавікоў і просяць дапамогі...

— Ну, дык мы вось ідзем!..—узрадаваўся Антось.

— Антось, зьбірай хлапцоў і выбіраймася...

Выстраіліся арлы маладыя, гатовыя ізноў рынуцца ў апошнюю і рашучую бойку.

— Братачкі?! Дык як-жа вы нас пакідаеце?!

— Нас усё роўна закатуюць гэтыя палякі!..

— І мы з вамі!..

Узбудзіліся сяляне.

— Бяры, хто хоча і можа, аружжа і з намі!..

Большая палавіна сялян, разабраўшы карабіны, улілася ў партызанскую грамаду.

— Упярод!..

Гэтым часам на фронце засакаталі кулямёты, заірзалі вінтоўкі...

Відаць было, што рашучы момант надыходзіў.

Партызаны сьпяшаліся.

— Маёр, дзе фронт слабей?..

— Вось на гэтым участку...—паказаў галавой маёр.

Каго можна было здымаць—партызаны здымалі, абрывалі дрот і неўзаметку прабраліся к аколам.

Расставілі кулямёты, нарыхтаваліся. Ланцугом падышлі, гранаты напрыгатове.

— Раз... Два... Тры!..

Працяла цэп каманда, і гранаты засыпалі асобы паляцкія.

Стрэл па бальшавікох абарваўся. Заціхлі.

Другая порцыя гранат.

— Г-у-р-р-а!..

Уздрыгануў паветра магутны крык сотні галасоў. Партызаны бачылі, як з зямлі з-за купін шэрых падымаліся яны і несліся на паляцкія асобы...

— Бальшавікі, родныя, любя!..—з радасным хваляваньнем, падняўшы ад зямлі галаву, шаптала Анелька, і вочкамі шукала сярод іх знаёмую постаць каханага Пятруса—тут недзе ён, любі!..

Палякі!.. Але якія там палякі?!

Астача адна, паднялася і рынулася назад да партызанаў. Падпусьцілі бліжэй і разанулі іх...

Соты можа ўцалеў...

Але што гэта?..

Чаго чырвонаармейцы ізноў суняліся, лажацца?..

Мы—партызаны, свае.

Ды яны-ж і ведаюць!..

Анелька чырвоны сьцяг выкінула перад сабою.

— Та-та-та-та!!!

Засакатаў ззаду кулямёт паляцкі, абсыпалі дажджом сьвінцовым...

Зьмяшаліся шэрагі чырвонаармейцаў і партызанаў. І вось цяпер толькі, пад агнём, зусім недалёчка, каля пніюшка, Анелька ўбачыла яго...

Здаецца... Апранут добра, наган, карта... На рукаве квадраты...

Павярнуўся бокам, захацеў, мусіць, глянуць на партызанаў.

Поглядамі сышліся...

— Анелечка?!

— Пятрусёк, любі!..

І замёрла Анеля, рукі з карабінкай задрыжэлі, зброя к зямлі яе прыціснула.

У вачох—муць...

Падпоўз к ёй, абняў, пацалаваў. Сьлёзы ў абодва пасыпаліся. Хто яго ведае чаго?.. Ці то ад доўгага чаканьня адзін аднаго, суму-нуды па любым, ці то з радасьці нявымоўнай...

Але, пэўна, з апошняга!

— Дык гэта ты, мая Анелька?.. Ты—гэра паноў, наш прыцель і неацанімы памочнік, гэта ты, Анелечка?!

— Я, міленькі!.. Я за комуну!..

— Мы чулі пра цябе!.. Я гардзіўся, што мая... што гэта мая Анелька—атаман!..

Ізноў загарэлай дужай рукою абняў Пятрусё Анеля, моцна прыціснуў і цалаваў яе, цалаваў, як калісь...

— Ну, любая, цяпер разам будзем!.. Адзін ад аднаго—не адыходзіцца!..

А палякі, здавалася, упіліся стралянінай і як-бы за „ўмарлых“ сваіх сягоньня паноў помсту гналі. Адбіць жадалі.

— Пятрусёк!.. Я маёра прывяла сюды...

— Дзе ён?..

— Во ляжыць!..

— Прыстаў к яму аднаго свайго партызана і няхай пільнуе, а як часамі адступаць будзем—кулю няхай дасьць яму...

— Пара...

І толькі сабраўся Пятрусё, каб перадаць па шэрагу чырвонаармейцаў у атаку, як Анелька падхапілася з крыкам.

Рынулася ўпярод... За ёю партызаны і Антось...

— За комуну!..

— Сьмерць паном!..

Чырвонаармейцы навывперадкі.

Гэта ня бой быў, а нейкая радасная гульня.

Усе дзівіліся з Анелькі. А Пятрусё любавалася ззаду ёю, яе постацьцю, хараством жаночым... Наперад забег.

Рукапашная...

Чырвонаармейцы з партызанамі, азьвярэўшы, калолі і крышылі белых, як капусту. Тыя здаваліся цэлымі пачкамі.

Бачыла Анеля, бо воч з Пятруса ня спускала, як ён схваціўся з польскім паручнікам... Кінулася на дапамогу, але не дасьпела дабегчы, як ёмкім зваротам саблі палажыў паручнік Пятруса...

Іскры ў вачу Анелькі. На хаду браўнінг з кабуры і... скаціўся паручнік. Падбегшы, яшчэ разы два ў труп халадзеючы выстраліла.

Прыпала к Пятрусю.

Цераз усю галаву, цераз вуха і шчаку раскроіў пан польскі Пятрусю яе любаму...

Вочы зачынены. Рукі пахаладзелі...

Адчула Анелька, што згубіла ў жыцьці самае дарагое, любое, што ўжо замяніць ніхто ня зможа...

І сьлёзы пырснулі.

— Пятрусёк?! Няўжо-ж цябе ня будзе ўжо ніколі?! Няўжо ніколы не пацалуеш, не абнімеш свае Анелькі?.. Шчасьце маё!..

І злілася Анелька цэлам сваім з Пятрусём. Цалавала яго, хоць у кроў пэцкалася.

Ня глядзячы, што хаця і дабівалі палякаў, але апаска была...

Нешта шаптала яму, песьцячы твар яго скалечаны. Потым устала, бліснула вачыма, выпрамілася...

Падбегла к маёру, адварнула яго.

— Знаеш?.. пан чортаў?! За Пятруса!..

Прыставіла ка лбу рэвольвэр. Выстраліла і адварнула.

— Памёр Пятрусё—асталася комуну!.. За комуну!..

І, не шкадуючы сябе, лезла ў самыя апаснейшыя месцы, біла прыкладам карабінкі, страляла, грызла зубамі...

А сонца ўжо паднялося і праменьнем у кроплях крыві дымэнтамі дарагімі адбілася...

Ды сьцяг чырвоны, сьцяг вызваленьня палашча ў сінь-чыравані...

Анельчына і Пятрусёва вёска сталі жыць новым, комуністычным жыцьцём. М. Нікановіч.

ВЯСЁЛАЯ СТАРОНКА.

Частушкі.

Я на вуліцы была
Ды чула навіну—
Трохпалёўку наша вёска
Кладзе ў дамавіну.

Эх, мае грачанікі,
Мала ўжо ў вас толку:
Куплю трактар невялікі,
Завяду шматполку.

Каціліся вазы з гары,
Пры даліне сталі.
Падпісалась наша вёска,
Каб трактар прыслалі.

Прыпеў...

Мы на полі завядзем
Канюшыны й вікі,
Бо казаў нам агроном—
Дасць прыплод вялікі.

Прыпеў...

Ой, выйду ў агарод,—
Ажно глянуць міла:
Стаіць жыта, як чарот,
Бо я ў клуб хадзіла.

Прыпеў...

На пасёлкі перайду,
Трохпалёўку кіну,

Бо саветы нам далі
У крэдыт машыну.
Прыпеў...

Эй ты, вёска, схамяніся!
Так жыць—мала толку.
Ад трахполкі адкажыся,
Перайдзі ў шматполку.

Эх, мае грачанікі,
Мала ўжо ў вас толку:
Куплю трактар невялікі,
Перайду ў шматполку.

Цімошак і Гемза.

* * *

Эй, гармонь мая, трохрадка,
Галасы твае, як звон.
Не саромейся, Параска,—
Запішыся ў комсамол.

* * *

Ярапланы плылі ўчора
Над вёскай, як гусі.
Цякуць рэчкі крывы й гора
У Заходняй Беларусі.

* * *

Я узяўся за сасонку,
Дык сасонка гнецца.

А у Бельску, Беластоку
Пан пузаты б'ецца.

* * *

Ты ня біся, пан пузаты,
Шмат табе не ваяваць.
За турэмныя за краты
Хутка пойдзеш ты „сыпваць“.

Юнкор Пятрок П.

Дзявочая песенька.

На мотыў „Яблычка“.

Ня хрышчуся, не малюся,
Ня веру у бога.
Прачытала „Аратага“—
Чакаю другога.

* * *

Йдуць кароўкі із дуброўкі,
Авечакі з поля.
Палюбіла мяне маці,
Што я ў комсамоле.

* * *

Андрэй, ня дурэй,
Не дзяры сарочкі.
Дай мне кім'у панасіць
Хоць на тры дзянечкі.

Зэшка Бірала.

Ал. Дудар.

* * *

Праскакаў над бяздоньнем вякоў
навальніцы чырвоны конь.
Гэта іскры яго падкоў
запалілі стары закон.

Што ні крок—агонь і пажар,
і старому—у сэрца удар.
І закон—на канцы нажа.
І ня страшны ні бог, ні цар.

Чырванее ўжо белы сьнег;
хто прагнуўся—больш не засьне.
І араб, і суданскі нэгр
засьпявалі аб новай вясне.

Звонка ляснуў і стаў варстат.
Загудзеў рабочы квартал:
— З барыкадаў ні кроку назад;
зьлітаваньня ня дасць капітал!...

І на вуліцах б'е барабан:
— Барацьба, барацьба, барацьба!
Страшны суд затрубіла труба—
памірае ўсяўладны банк.

І гараць навальніцы агні.
Сьвет стары да астатку згніў,
І вякі з верхаў пірамід
паглядаюць на нашы дні.

Праскакаў над бяздоньнем вякоў
навальніцы чырвоны конь.
Гэта іскры яго падкоў
запалілі стары закон.

Вясковыя насыценныя газэты.

Насыценная газэта і моладзь Заходняй Беларусі.

Сёньнешні дзень патрабуе, каб кожны малы і стары беларускай вёскі ведаў, як жыўць яго браты ў той частцы Беларусі, дзе на чале ўлады стаіць капітал і царква.

Вясковым комсамольцам трэба паставіць сабе ў заданьне высвятліць усёй сваёй вёсцы жыцьцё беларуса ў Заходняй Беларусі.

Як гэта прарабіць? А вельмі проста. Праз сваю газэту. Кожная вёска выпісвае некалькі экзэмпляраў беларускіх газэт.

Сродкі на выпіску, бязумоўна, адшукваюць комсамольцы, і комсамольцам прыходзіцца іх абавязкова чытаць.

Гэтага-ж патрабуе комсамольская дысцыпліна.

Прачытаўшы газэту, цэнтральную ці акруговую, і ўявіўшы сабе жыцьцё на „крэсах“ (так Польшча заве Зах. Беларусь), пастарайся напісаць малень-

кую заметачку ў сваю насыценную газэту. Вядомая рэч, ня трэба пісаць вялікага допісу, бо яго чытаць ня будуць. Лепш за ўсё—гэта даць кароценька і пастаўку напісаўшы.

Да такога допісу, ці цэлага куточку „Як жыве моладзь у Заходняй Беларусі“, неабходны—самае каштоўнае ў насыценнай газэце—малюнкi. А намаляваць прыгожы малюнак—рэч цяжкая. У вёсцы мастака знайсці можна вельмі рэдка. З такога становішча можна выйсьці пры дапамозе выразкі малюнкаў з друкованай газэты ці часопісі.

Такі малюнак ажывіць газэту і хутчэй чытача да сябе прыцягне.

Робота гэта зусім простая і лёгка. Вынікі ад яе—вялікія. У гэтым я пераканаўся, выпускаючы ў сваёй вёсцы насыценную газэту.

Сьцянкор Д.

Газэта абудзіла моладзь.

Рудзенск, Сьмілавіцкі р., Меншчына.

Доўга ў нашым Рудзенску спала рэдакцыйная коллегія, якая складалася з 15 асоб. На яе сон глянула комсамольскае вока.

Ячэйка ЛКСМБ выбрала сваю рэдкалегію, у якую ўвашло 5 комсамольцаў. Праца закіпела. Вышаў чарговы нумар насыценнай газэты „Комсамалец“, у якім адбілася жыцьцё сельсавету, коопэратыву, а гэтак сама і ячэйкі.

Газэта разварушыла ўсю моладзь. Рэдкалегія стала атрымліваць дзiesiąткамі допісы.

Нават і старыя прыходзяць чытаць комсамольскую газэту, а потым хваляць комсамольцаў.

Н. З.

Вельмі рэдкі „Селянін“.

Самахвалаўскі р., Меншчына.

Сеньніцкай ячэйкай ЛКСМБ і КПБ выдаецца насыценная газэта „Селянін“. Газэта гэта добрая і цікавая, але кепска, што вельмі рэдка выдаецца.

Так, у гэтым годзе вышаў толькі адзін нумар.

Пішуць у „Селянін“ большай часткай комсамольцы, а таксама партыйцы, настаўнікі, агроном.

Моладзь зацікаўлена газэтай. Калі-б яшчэ яна выходзіла ў м-ц 2 разы—усё-б добра было.

Янка Бор.

Наша насыценная газэта.

Старыцкая яч. ЛКСМБ, Случчына.

За апошнія два месяцы мы выпусцілі 2 чарговых нумары свае насыценнае газэты „Вясковы Комсамалец“.

Рэдакцыйная коллегія гэтай газэты складаецца з 7-мі асоб: 4 комсамольцы, настаўнік і 2 селяніны.

Газэта адбівае ўсё жыцьцё і працу ячэйкі, зьвяртаецца вялікая ўвага паляпшэньню сельскай гаспадаркі, землябудаўнічым справам і г. д.

Старыя сяляне любяць „Вясковы Комсамалец“ і шмат з іх хто прымае гарачы ўдзел у выхадзе чарговага нумару.

К. Кучынскі.

У нас—шмат горш.

Верхмен, Смалявіцкі р., Меншчына.

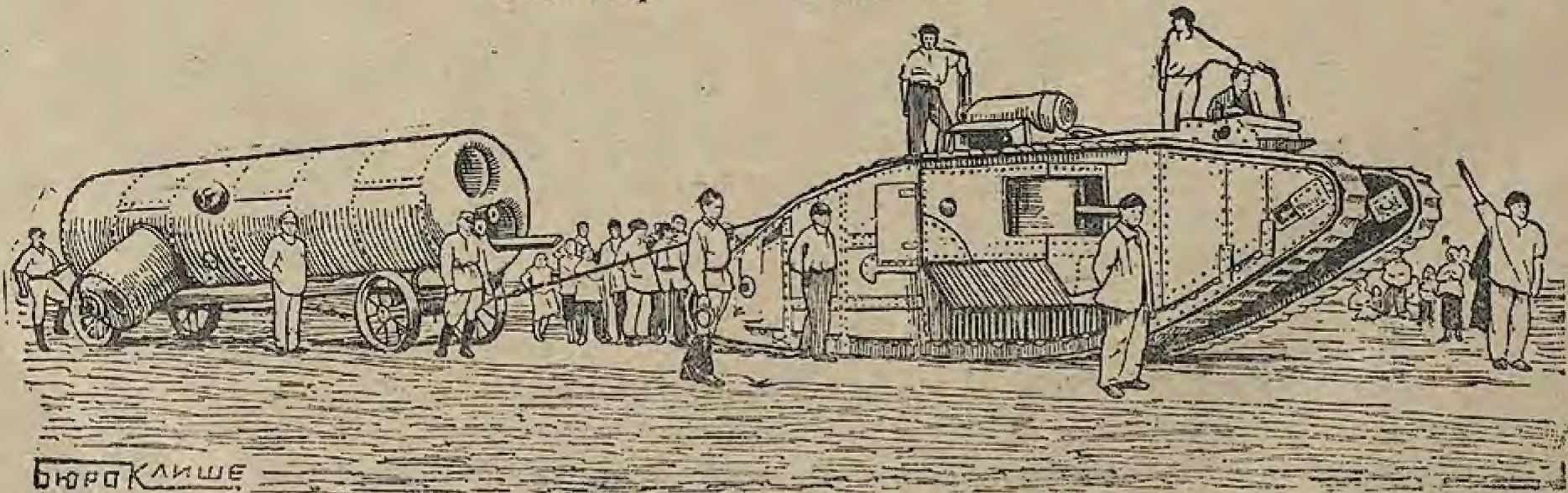
Наша Верхменская ячэйка ЛКСМБ разам з вучэбным пунктам дапрызыўнай падрыхтоўкі яшчэ ў красавіку месяцы арганізавала і выпусціла першы нумар насыценнай газэты „Наперад“.

Газэта вышла вялікім разьмерам, з вялікім лікам малюнкаў.

І сяляне і моладзь радаваліся гэтай газэтай і чакалі наступнага нумару. Але на рэдакцыю газэты напав нейкі сон, і газэта супыніла свой выхад.

Праўда, была абвестка: *Да першага мая выйдзе № 2 „Наперад“*, але прайшло і першага жніўня, а газэты так і няма.

Казімірчык.

Стальны конь—танка—пэравозіць вялізарны вінакурны кацёл.

Па Комсамольскай Беларусі.

6-цігадовы юбілей нашай ячэйкі.

Дукора, Сьмілавіцкі р., Меншчына.

Па пастанове бюро комсамольскай ячэйкі было намечана правесці 6-цігадовы юбілей Дукорскай ячэйкі ў дзень 13 верасня. (У верасні 1919 г. яч. арганізаваўся). Комсамольцы сталі старанна рыхтавацца да свайго свята і з нецярпеньнем чакалі 13 верасня.

У дзень юбілею прыехалі з Менску шэф і старыя комсамольцы Дукорскай яч., якія зараз працуюць у розных вучэбных установах.

Пачало вечарэць. Каля клюбу кішэў цэлы на-таўп моладзі і сялян Дукоры і суседніх вёсак.

У клубе запалілі агні, і прышоўшыя адзін праз аднаго рынуліся ў адчыненыя дзверы клюбу. Цесната вялікая, хоць сьцены расточвай, але, дзякуючы вясёламу настрою і комсамольскім сьпевам, яе ніхто не адчуваў...

На сцэне з'явіўся сакратар комсамольскай яч. т. Шпак. Усе змоўклі. Пад бурныя воплескі сябры, намечаныя раней бюро яч. ў прэзыдыум, занялі свае месцы.

Пачалася ўрачыстая частка. Амаль што ўсе арганізацыі Дукорскага сельсавету віталі ячэйку з яе шасьцігадовым існаваньнем. Прадстаўнік ад шэфу над Дукорскай яч. ў сваім прывітаньні прыпаднёс ячэйцы Ленінскую бібліятэчку з словамі:

— Комсамалец, памятай заветы Леніна і выконвай іх!

Тав. Сянчук (старэйшы наш комсамалец, зараз студэнт рабтэхнікуму) усебакова абмаляваў гісторыю Дукорскай ячэйкі: час яе арганізаваньня, чым гэта было выклікана, жыцьцё і праца комсамольцаў у часы беларускай окупацыі і інш.

Як-бы рэзолюцыяй на прамову т. Сянчука была перадача двух лепшых комсамольцаў у партыю і прыём двух сялянскіх хлапцоў у комсамол.

Пасьля т. Крэпскі (актывісты, партыец) запісваў сваіх двое дзяцей у піонэр'атрад.

Спэктаклем і сьпевам беларускай марсэльезы закончыўся вечар нашага юбілею.

Ц. А—кі.

Коцімся з гары ўніз.

Ячэйка саўх. Лазоўскага, Меншчына.

Ячэйка арганізавалася ў 1922 годзе. Да гэтага часу яна ўцягнула ў свае шэрагі 32 чалавекі. Сябры—рабочыя саўхозу і сялянская моладзь. Ячэйка сабрала моладзь з 6-ці паселішч. Работа распачалася. Гурткі, якія існавалі пры ячэйцы, вялі свае заняткі. Праца ў гуртках рабіла ўплыў на беспартыйных, вынікам чаго ў ячэйку сталі ўцягвацца новыя сілы. Шкада адно, што над толькі што ўступіўшымі комсамольцамі не вялася ніякая праца. Адсутнічала выхаваўчая праца сярод іх як калектыўная, так і індывідуальная. Некаторыя з іх пасьля гэтага адкалоліся ад ячэйкі. Праца ў ячэйцы зусім аслабла. Прычына гэтаму—адсутнасьць дысцыпліны. Сакратар і бюро вялі слабую барацьбу з гэтым. Некаторыя комсамольцы сталі выходзіць з арганізацыйных рамак, ня маючы на гэта прычын: не наведвалі агульных сходаў, нядзельнікаў, ня выконвалі тых абавязкаў, якія на іх ускладвала ячэйка.

Новы быт адсутнічаў. Ніхто з беспартыйных столькі ня скача на вечарынках, як комсамольцы.

Не адстаюць і па высушцы самагону. Зрываюць кампаніі замест таго, каб быць прыкладнымі ў кожнай рабоце. Абвакольваючае насельніцтва бачыла зусім адваротнае ў комсамольцах, гаворачы: „Вы комсамольцы толькі на паперы, а на справе нічога ня варты“.

Партыйная ячэйка супольна з бюро ячэйкі ЛКСМБ, абгаварыўшы гэту справу, ухваліла зрабіць „чыстку“ комсамольскае ячэйкі ад непатрэбных элемэнтаў.

13 верасня адбыўся сход які падтрымаў пастанову партыйнай ячэйкі і бюро ячэйкі ЛКСМБ, на якім і выкінулі 2 інтэлігэнтаў і 1 рабочага, а таксама выкасавалі з сьпісу сяброў ячэйкі і тых, якія выбылі мэханічна.

Узьдзенскаму райкомолу трэба звярнуць на гэту ячэйку вялікую ўвагу і часьцей даваць патрэбнае кіраўніцтва.

Дубовік.

У працы не адстаем.

Бацэвіцкая ячэйка ЛКСМБ, Клічаўскі р., Бабруйшчына.

З пераходам на пэрыод летняй працы, прызнацца, актыўнасьць ячэйкі крыху паменшала, але можна думаць, што ў хуткім часе яна пойдзе хуткім тэмпам уверх.

Сяброў у нашай ячэйцы 30. З гэтага ліку 10 комсомолак. У нас існуюць наступныя гурткі: газэтны, драматычны і політычны. Драмгурток ча-

ста наладжвае спэктаклі ў блізкіх сабе вёсках. Выпускаем сваю насыценную газэту „Малады Селянін“, якую надта цікавіцца вясковая моладзь.

Наогул, у працы не адстаем, а шпаркімі крокамі ідзем уперад.

Я. Шляхціц.

Вясковая моладзь—пра сваю часопісь.

„М. Ар.“—наша родная часопісь.

Заўшычы, Чырвона-Слабадзкі р., Слуцкіна.

„Малады Араты“ з кожным днём усё большае і пачэснае месца займае на вёсцы.

Аднаго разу Андрэў Зьмітрок з пошты прынёс „М. Ар.“. Вакол яго сабралася шмат моладзі і сялян. Комсамалец Зьмітрок пачаў чытаць. Усе ўважна слухалі. Праз пару гадзін часопісь была прачытана...

Чуткі аб добрым „М. Ар.“ разбегліся па ўсёй вёсцы. Хлопцы і дзяўчаты сталі збіраць грошы не на „смячкі“, а на „Араты“.

Больш перадавая моладзь парашыла паслаць у рэдакцыю наступны ліст:

Мы, моладзь в. Заўшычы, прачытаўшы „М. Ар.“, кажам, усё добра ў часопісі, як і яе знадворны выгляд. Портрэт правядыра на вокладцы—гэта нішто іншае, як дадатак да часопісі.

Часопісь вельмі цікавая і прыманная. На наш погляд—трэба пашырыць літаратурны адзел. Трэба даваць больш песень і частушак. Потым, просім рэдакцыю не наклеіваць адрасу на першай старонцы вокладкі, а

на апошняй, бо ў першым выпадку псуецца портрэт. Мы з свайго боку рэдакцыі абяцаем пісаць, выпісваць і распаўсюджваць „М. Ар.“—нашу родную часопісь.

З шчырым прывітаннем моладзь вёскі **Заўшычы.**

Як бачым, сялянская моладзь цікавіцца „М. Ар.“ і зьвяртае ўвагу на яго недахопы. Рэдакцыі трэба прыслухоўвацца да слоў сялянскай моладзі аб выпускаемай часопісі.

Комсамольцы, моладзь! Чытайце і распаўсюджвайце „М. Ар.“, як лепшага будаўніка новай вёскі.

М. Лубок.

Ад рэдакцыі. За апошні час рэдакцыя стала дзесяткамі атрымліваць ад юнкураў лісты аб „М. Ар.“. Усе яны падобны на тых, якія мы сёння друкуем. У многіх з іх маецца шмат жыццёвага і каштоўнага, што рэдакцыя пастараецца выканаць.

Як мы выкарыстоўваем „Мал. Араты“.

М-ка Магільна, Менічына.

Як толькі „Мал. Араты“ пачаў выходзіць замест газэты і журналу, погляды нашай моладзі перамяніліся.

Часта пачуеш: „Во, гэта наш журнал, што хочаш у ім ёсць“.

А вярта зьмясціць п'еску, як яе зараз-жа пачнуць разглядаць і прыстасоўваць да яе сваю сцэну.

У жніўні мы паставілі п'еску з „Аратага“ „Уцёк з турмы“, якая прашла з поспехам.

Вечар быў платны. Усю выручку ад пастаноўкі пераслалі ў райком МОПР.

Песні вывучаем і п'ём замест старых, якія „пахнуць“ смуткам.

С.—р.

Буду распаўсюджваць комсамольскую часопісь.

В. Гарадзень, Пухавіцкі р.

Да жніўня м-ца г. г. ў нашай вёсцы ня было комсамольскай часопісі „Малады Араты“.

Аднаго разу быў у Блускай хатне-чытальні і „супёр“ там адзін нумар гэтай часопісі. Дома прачытаў сам і другім даў прачытаць.

Пасля першым падпісаўся на яго на верасень м-ц. І цяпер стану найлепшым распаўсюджвальцам адзінай комсамольскай часопісі „Малады Араты“. Думаю, што моладзь нашай вёскі дапаможа мне ў гэтым.

Алесь Сьцежка.

Перапіска з нашымі супрацоўнікамі.

Допісы бяз подпісу пад імі свайго прозьвішча, імя і правільнага адрасу ні ў якім разе ня могуць быць надрукаваны. Аб гэтым забыліся аўтары наступных корэспондэнцый: „Ячэйка акрэпла“ (Койданаўскі р.), „Паказаў прыклад“ (В. Тукалаўка) і „Гэта не комсамалец, што дзевак цукеркамі корміць“ (Калініншчына).

Пупкевіч Ап. і Пупкевіч С.—Ваша заява пераслана ў партыйную газэту „Звезда“, праз якую вы атрымаеце здавальняючы адказ.

Гіро Станіслаў (Аршаншчына)—Допіс „Калі лепш“ зьмесьцім у адным з чарговых нумароў „Малады Араты“.

Янка Шляхціц—Супрацоўнікам „Маладога Арат.“ залічылі. Корэспондэнцыя твая аб сьвяткаваньні пяцігодзьдзя Бацэвіцкай ячэйкі больш-менш добрая, але за недахопам месца надрукована ня будзе. Пішы нам аб тым, як вы рыхтуецеся да зімовай політвучобы, аб выніках працы за лета, як дзяўчаты ўцягваюцца ў комсамол і інш. На запытаньне (аб пасылцы лістоў бяз марак) скажам наступнае: калі ты пасылаеш нам ліст бяз маркі, то за яго трэба плаціць удвайне, гэта першае. Па-другое—рэдакцыя грошы мае не заўсёды на выплату даплатных лістоў і матэрыял гатоў спазьніцца.

М. Лубок (Чырвона-Слабадзкі р.)—Аб працы вашага коопэратыву напішы ў Слуцкую акруговую газэту „Вясковы Будаўнік“.

Кашэлю Ф. Я.—Твой допіс „Жыццё нашых намесьнікаў“ перасланы ў рэдакцыю дзіцячай часопісі „Беларускі Піонэр“.

А. М. (Капыль)—Лепш напішы аб тым, што карыснага даў падзел ячэйкі. Заметка „З аднаго—дзьве“ ня пойдзе.

Казлоўскі В. (Шацк)—Калі ў вашай вёсцы ёсць сяброў 4-6 камсамолу, якія будуць магчы кіраваць працай ячэйкі, тады прасіце дазволу ў Райкоме аб адчыненні ячэйкі ў вашай вёсцы. Допіс ня пойдзе.

Ціханаву (Калінінск)—Твой допіс атрыманы. У хуткім часе надрукуем. Пішы больш.

Заслаўскаму (Аст.-Гарадок)—Твой допіс аб падзеле ячэйкі зьмешчаны быць ня можа за недахопам месца ў часопісі.

Чыкун А. (Смалявічы), Мацкевіч Т. (Аксакоўшчына), Залуцкі Н. (Рудзенск)—вам рэдакцыя выпісала за кошт гонорару часопісь „М. Ар.“ на верасень-лістапад м-ц. і **Казлоўскі В. (Шацк), Фефарако Яз. (Рудзенск), Лабаты М. (Лускава), Адашчык** (Койданава)—на верасень-кастрычнік м-ц.

Рэдактары: { **А. Самахвалаў.**
Іл. Барашка.

Навіны навукі і тэхнікі.

Вялізарны вісячы мост.

Каля Нью-Йорку, па рэчцы Гудзоне, канчаецца пабудова вісячага мосту, які будзе адным з найвялізарных у свеце па даўжыні пралёту.

Мост трымаецца на двух быкох, адлегласць між якімі раўняецца 500 мэтрам. Уздоўж мосту прадугледжана дарога для язды (ушыркі $11\frac{1}{2}$ мэтраў) з двума тратуарамі па паўтара мэтры кожна.

Увесь мост вісіць на сталёвых канатах, таўшчыня якіх амаль што палова мэтра. Кожны канат складаецца з сплеченага паміж сабою сталёвага дроту таўшчынёю ў пяць мілімэтраў кожны. Адзін канат мае ў сабе 7.250 такіх драцінак. Быкі маста—107 мэтраў увышкі.

Пабудова гэтага мосту пачалася два гады таму назад і будзе закончана ў бягучым годзе.

Новая лампа для асвятлення марскіх глыбінь.

Новы выгляд вадалазнай вопраткі і новая лампа для асвятлення марскіх глыбінь, якую нядаўна вынашаў капітан Левіт, даюць магчымасць даставаць патануўшыя караблі з такой глыбіні, дзе раней была немагчыма аніякая работа.

Справа ў тым, што на вялікіх глыбінях ціск вады такі вялікі, што каб туды апусціцца чалавек у звычайнай вопратцы, яго б расплюшчыла ў блін. Тое самае было б і з лампаю.

Цяпер, дзякуючы вынаходцы капітана Левіта, гэтыя цяжкасці адхілены.

Звычайна вадалазы могуць працаваць ад 30 да 40 футаў пад вадою. Зараз-жа, дзякуючы новаму выкрыццю, яны могуць працаваць на глыбіні 50 сажань і заставацца там на працягу некалькіх гадзін.

Лампа, якая асвятляе пры гэтай рабоце падводную цямноту, вытрымоўвае ціск у 10 раз большы звычайнага ціску паветра і робіць асвятленне амаль што роўнае дзеннаму. Яна зроблена з вельмі тоўстага шкла, прычым другі канец яе ўмацаваны ў бронзавым каўпачку. Да гэтага каўпачка і прымацоўваюцца электрычныя правады, якія нясуць ток у лампачку.

Вадалазная вопратка зроблена з бронзы. На сьпіне вадалаза маецца каморка з тлём (кісларод), якая дае яму магчымасць вольна дыхаць на працягу чатырох гадзін. Глядзіць вадалаз праз тоўстыя шклы. Мае пры сабе тэлефон для зносін з караблём, які знаходзіцца па паверхні мора.

Аднарэйкавы цягнік.

Уявіце сабе вагон, які коціцца па адной рэйцы. Бязумоўна, ён зараз-жа перакуліцца. Але змясьціце ў вагоне масыўны (цяжкі па вазе) ваўчок і прымусьце яго круціцца з хуткасцю ў некалькі сотак, а нават і тысяч абвараотаў у секунду—і ўбачыце, як вагон, як лепш ня трэба, пакоціцца па сваёй адной рэйцы, нават і варочацца ня будзе. Чаму так?

А таму, што як толькі вагон нахіліцца ў бок, ён пачне нахіляць туды-ж сама і свой ваўчок, які стараецца захаваць сваё ранейшае становішча, а, значыць, не паслухаецца нахілу вагону, а наадварот—выпряміць яго.

Вось у агульных рысах сутнасць аднарэйкавай жалезнай дарогі.

Першая думка прыстасаваць ваўчок да транспарту з'явілася ў 1902 годзе, калі англічанін Брэннан пабудаваў свой першы аднарэйкавы вагон. Амаль што ў той-жа самы час падобныя вопыты былі распачаты і

ў Нямецчыне немцам Шэрль, і яго вагончык прыгожа лётаў па зоолёгічным садзе ў Бэрліне.

Аднарэйкавая дарога дае магчымасць пры той-жа сіле машыны дабіцца хуткасці 200 вёрст у гадзіну. На той-жа аднарэйкавай дарозе можна падняцца на ўзгоркі ў два разы большыя за тыя, на якія ўзходзіць наш сучасны цягнік.

Міжплянэтная прастора і радыё.

Вельмі цікавым зьяўляецца праект (думка аб тым, чаго нельга паказаць людю) амэрыканскага інжынэра Маддэна, які прапануе паслаць у міжплянэтную прастору „вочы“, якія дадуць застаўшымся на зямлі магчымасць бачыць тое, што адчыняецца перад імі ў час іх палёту.

Гэтым інжынэрам распрацаваны праект ядра, якое зможа зрабіць міжплянэтнае вандраваньне; у сярэдзіне ядра ўстаноўлены радыё-тэлескопны перадачык.

Радыётэлескопія—спосаб бачаньня на вялікай прасторы пры дапамозе радыё.

Ядро рухаецца па прынцыпе ракеты. У ім маецца лента з патронамі і мэханізм, які пасылае патрон у дула. Пры выбуху патрону ядро атрымлівае таўчок. Такое ядро будзе перадаваць на зямлю пры дапамозе радыё выгляд зямлі з міжплянэтнае прасторы.

Па перакананьню Маддэна, яго праект тэхнічна магчымы для выканання. Гэты праект цікавы, як адна з магчымасцяў ужывання радыётэлескопіі.

Радыётэлескопія ў злучэньні з тэлемэханікай дасць нам магчымасць бачыць тое, што робіцца ў месцах, няпрыступных чалавеку.

Да нашых падпісчыкаў.

Гэты № „Маладога Аратага“ па тэхнічных умовах вышаў з друку з некаторым спазьненнем.

Чарговыя нумары (13 і 14) будуць ахвяраваны правядзеньню сьвята Кастрычнікавай Рэвалюцыі. Зьвяртаемся да чытачоў з просьбаю аб дасылцы допісаў на тэму „Вёска раней і цяпер“, частушак, песень, вершаў і інш.

Рэдакцыя.

Папраўка.

Па недагляду корэктара ў мінулым (11 №) „М.А.“ на ст. 5 пад фотографіяй надрукована: „Дэлегаткі Старо“. Трэба чытаць: „Дэлегаткі Старобінскага раёну“.

113

ПАДПІСВАЙЦЕСЯ —

ЧЫТАЙЦЕ

двухтыднёвую часопісь

„МАЛАДЫ АРАТЫ“

О Р Г А Н

Цэнтральнага Комітэту Ленінскага Комуністычнага Саюзу Моладзі Беларусі.

Умовы падпіскі — з да-
сылкаю да хаты:

на 1 месяц 15 кап.
на 3 месяцы 45 кап.
на 6 месяцаў 90 кап.

Падпіска прымаецца

ў Менску Контрагентствам друку

(Савецкая 63)

і ў правінцыі — усімі аддзяленьнямі Бел.
Дзярж. Выдавецтва, агентамі і упоўна-
важанымі, а таксама ўсімі паштова-тэле-
графнымі аддзяленьнямі.

- „МАЛАДЫ АРАТЫ“ — на сваіх старонках праводзіць гу-
таркі аб політыцы. Высьвятляе ўсе
цікавячыя сялянскую моладзь пы-
таньні.
- „МАЛАДЫ АРАТЫ“ — праводзіць агрономічныя гутаркі,
высьвятляе асобныя лепшыя гаспа-
даркі.
- „МАЛАДЫ АРАТЫ“ — дае парады сялянскай моладзі, у
каго вывучыцца, зьмяшчаючы жыць-
цёпісы правадыроў БССР і СССР.
- „МАЛАДЫ АРАТЫ“ — вядзе барацьбу за новую вёску,
змагаецца з усімі дрэннымі бакамі
жыцця вёскі.
- „МАЛАДЫ АРАТЫ“ — друкуе творчасць сялянскай мо-
ладзі: апавяданьні, вершы, прыпеўкі,
жарты. Таксама друкуе комсамоль-
скія п'есы і песні.
- „МАЛАДЫ АРАТЫ“ — для сялянскае моладзі будзе высь-
вятляць жыццё і працу моладзі
гораду.
- „МАЛАДЫ АРАТЫ“ — друкуе артыкулы па пытаннях
Комсамолу, Комуністычнай Партыі,
звязаных з працаю вёскі.
- „МАЛАДЫ АРАТЫ“ — таксама высьвятляе жыццё вёскі,
друкуючы корэспондэнцыі, лісты
вясковай моладзі і г. д.
- „МАЛАДЫ АРАТЫ“ — высьвятляе жыццё сялян і рабо-
чых Заходняй Беларусі.
- „МАЛАДЫ АРАТЫ“ — таксама друкуе матэрыялы для
забаў: загадкі, гульні і г. д.
- „МАЛАДЫ АРАТЫ“ — дае парад моладзі, што чытаць,
водзвы аб кніжках як бібліотэкі
„Чырвоная Зьмена“, так і інш.

